

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til Vandområdeplan 2021-27 (genbesøg) – VOP3 II

Vandområdeplanerne 2021-2027 (VOP3) blev sendt i offentlig høring fra den 22. december 2021 til den 22. juni 2022. Planerne er nu genbesøgt og sendt i fornyet høring frem til 20. juni 2025. Danmarks Naturfredningsforening (DN) fremsender hermed sine bemærkninger vedrørende VOP3 II.

DN har opfordret sine lokale afdelinger til at indsende egne høringssvar, især med henblik på bemærkninger til konkrete lokale forhold, men også mere generelle problemstillinger. DN-afdelingernes høringssvar er ikke nødvendigvis afstemt med DNs centrale høringssvar som følger her nedenfor under følgende hovedoverskrifter:

Indledning

Kystvande

Vandløb

Søer

Grundvand

Spildevand

Miljøfarlige stoffer (MFS)

Indledning

Ifølge vandrammedirektivet udgør Vandområdeplan 2021-27 (VOP3) den sidste chance for at beslutte og iværksætte alle nødvendige indsatser til opnåelse af de fastsatte målsætninger i Vandrammedirektivet.

Det er gentagne gange formuleret således af EU Kommissionen: *"After 2027, the possibilities for exemptions are reduced, as time extensions under Article 4(4) can only be authorised in cases where all the measures have been put in place but the natural conditions are such that the objectives cannot be achieved by 2027."* (2019 EU Kommissionens fitness check).

Tidsudskydelser for målopfyldelse kan således ikke begrundes med andet end naturgivne forhold og kun når alle nødvendige indsatser er på plads.

Det sikrede den 3. vandområdeplan (2021-27) – VOP3 - ikke.

DN kan konstatere at det samme gør sig gældende for den nu reviderede VOP3 II.

Dato: 20. juni 2025

Til: Trepartsministeriet, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Høringsbrevet til VOP3 II-høringen siger, at det kun er ændringerne i forhold til VOP3 som er i høring. Men eftersom VOP3 II, som også VOP3, fortsat lider af en række mangler vil disse også indgå i dette høringssvar.

Fra VOP3 til VOP3 II

Aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 mellem regeringen og et stort flertal af Folketingets partier indebar, at indsatsiden i Vandområdeplan 2021-27 - VOP3 – skulle genbesøges i 2023/24 og igen i 2025/26, angiveligt som en miljøgaranti for at sikre fremdriften i især de kollektive indsatser overfor kvælstofbelastningen af hensyn til kystvandene.

Men i ly af disse genbesøg udkød man imidlertid også beslutning om særdeles mange resterende indsatser for især vandløb og søer.

20. december 2024 sendte Trepartsministeren så atter VOP3, nu i version II, i høring til 20. juni 2025. Den reviderede plan, VOP3 II, er hermed resultat af ovennævnte genbesøg, som skal opsamle alle de manglende indsatser, så det danske vandmiljø når i god økologisk tilstand.

Kystvande

Den kvælstofindsats, der skal bringe vores kystvande i god økologisk tilstand, rummes i trepartsaftalen fra juni 2024 – indgået mellem Regeringen, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Fødevarerforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og KL - og indebærer nedsættelse af lokale treparter, der i 2025 skal bistå med udtagningen af over 400.000 ha landbrugsjord til skov, natur og vådområder til gavn for både vandmiljø, klima, natur og biodiversitet. Aftalen er siden i november 2024 konfirmeret af et bredt flertal i Folketinget.

Ifølge aftalen skal der i 2027 indføres en ny kvælstofregulering, hvor alle landbrug tildeles en kvælstofkvote, afhængigt af hvad det lokale vandmiljø kan tåle. Inden gennemføres en historisk stor jordomlægning understøttet af en arealudtagningsfond på 43 mia kr. I 2026 skal partierne genbesøge aftalen og tage stilling til, hvor stor en jordomlægning der er opnået aftale om i 2025, og om der er behov for stramning af kvælstofkvoter for at nå vandmiljømålet.

Hvorvidt VOP3 II når målet - om i 2027 at have besluttet og iværksat reduktionsindsatser i belastningen af kystvandene med 13.800 tons N årligt - skal de kommende 2,5 år således vise.

Om de 13.800 tons kvælstof så er tilstrækkeligt til at nå god økologisk tilstand i kystvandene er yderst tvivlsomt:

Klimaets betydning

Det fremgår ikke klart med hvilken effekt klimaforandringerne indgår i beregningerne af indsatsbehovet for de danske kystvande i VOP3 II. Det anføres at modelberegningerne af kvælstofindsatsbehovet er robuste i forhold til de forventede klimaeffekter.

En rapport om klimaets indflydelse på kystvandenes indsatsbehov fra DCE (<http://dce2.au.dk/pub/SR479.pdf>) siger: "For kystvande fastlægges indsatsbehov og målbelastninger med udgangspunkt i det nuværende klima og den nuværende målte økologiske tilstand af udvalgte miljøindikatorer. Ligesom ændringer i næringsstofftilførsler kan påvirke indikatorerne, kan ændringer i klimatiske forhold imidlertid også påvirke indikatorerne." Et notat om et VP3-projekt fra 2021 konkluderede således, "*at set i forhold til "ålegræs dybdeudbredelse" er kvælstofindsatsbehovet reduceret med ca. 600 tons N i nutidigt klima sammenlignet med et klima svarende til år 1900. Set i forhold til "sommer klorofyl" er indsatsbehovet forøget med ca. 1.500 tons N i et nutidigt klima sammenlignet med et klima svarende til år 1900. Samlet kan der således beregnes en resulterende forøgelse af det danske kvælstof-indsatsbehov for den landbaserede tilførsel til kystvandene på ca. 900 tons N....*" sammenlignet med et klima som i 1900.

Det er derfor ikke uden betydning om klimaudviklingen de kommende år modarbejder eller understøtter opnåelsen af miljømålet om god tilstand for alle de relevante kvalitetselementer ved den fastsatte kvælstofindsats på 13.800 tons.

Øget nedbør og mildere vintre vil uvægerligt føre til større tab af næringsstoffer fra land og højere havvandstemperaturer øger havets omsætningsprocesser og iltforbrug samtidig med at varmere havvand kan indeholde mindre ilt. Samtidigt ses forandringer i kystøkosystemets struktur, hvor kvælstof indgår i flere alge-produktions- og nedbrydnings- cyklusser i løbet af en sæson og i mindre grad er koblet til ålegræs og bundlevende makrofauna. Også tørkeperioder med resulterende nedsatte afgrødeudbytter vides at øge tabet af kvælstof til vandmiljøet.

Disse forhold betyder at udfordringen med for meget kvælstof bliver større end besluttet med VOP3 II.

Baseline-effekten

Det samlede indsatsbehov på 13.800 tons kvælstof er forudsat en baselineeffekt på godt 3.700 tons kvælstof – som er den forventede effekt af allerede tidligere vedtagne indsatser og strukturelle ændringer, herunder i den fælleseuropæiske landbrugspolitik (CAP). Problemet med den fremskrevne baselineeffekt er at den til dato aldrig har vist sig at blive opfyldt. Eksempelvis er antallet af besluttede vådområdeprojekter og spildevandsindsatser i tidligere vandområdeplaner langt fra indfriet og derfor kan man kun have behersket tillid til størrelsen af baseline-effekten.

Som en del af den samlede kvælstofindsats i Aftale om Implementering af et Grønt Danmark er det besluttet, at der skal ske forbedret spildevandsrensning med en forventet effekt på 860 tons kvælstof. Den 1. april 2025 er der indgået en politisk aftale om, at 20 spildevandsforsyningsselskaber skal have forbedret spildevandsrensning på 24 renseanlæg med en forventet samlet reduktion af udledningen af næringsstoffer svarende til 572 ton kvælstof og altså ikke 860 tons.

Spildevandsindsatsen svarende til de 572 tons kvælstof er sendt i høring parallelt med høringen af VOP3 II og indebærer at kommunerne skal revurdere eksisterende udledningstilladelser.

I vejledningsudkastet i høring står:

"Det forventes, at kommunerne som tilladelsesmyndighed for renseanlæggene fastsætter vilkår i renseanlæggenes udledningstilladelser, der understøtter en reel koncentration af total-kvælstof og/eller total-fosfor i udledningen på hhv. 3,5 mg total-kvælstof/l og 0,1 mg total-fosfor/l."

og

"Det fremgår af § 4 i indsatsbekendtgørelsen, at indsatsprogrammernes foranstaltninger fastlagt i bilag 1-4 skal være operationelle senest 3 år efter, at de er fastlagt. Foranstaltningerne skal sikre, at de fastlagte miljømål opfyldes. Det betyder ikke nødvendigvis, at alle indsatser skal være igangsat eller gennemført 3 år efter, de er fastlagt. Foranstaltningerne skal dog være klar til at kunne igangsættes. I den forbindelse vil det præcise tidspunkt for igangsættelsen afhænge af bl.a. karakteren af den konkrete foranstaltning og den konkrete fastlagte frist for opfyldelse af miljømål for det/de aktuelle vandområder, som foranstaltningen vedrører. Det afgørende er overordnet, at målene nås som planlagt, og indsatsprogrammernes foranstaltninger skal igangsættes og gennemføres, så dette kan ske."

og

"Alle fastlagte indsatser over for renseanlæg, som fremgår af bekendtgørelsen, skal gennemføres. Der kan dog i særlige tilfælde fraviges fra denne forpligtelse, jf. §§ 4-7 i bekendtgørelsen"

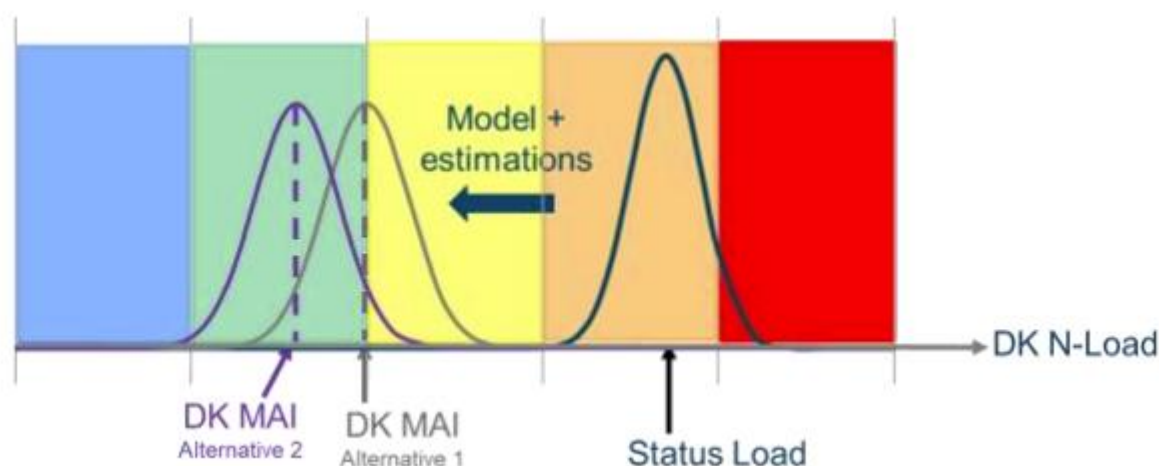
DN finder naturligvis spildevandsinitiativet positivt da det afspejler en skærpet BAT, men som det klart fremgår af ovenstående, så kan spildevandsindsatsen både fraviges og udsættes på ubestemt tid, idet indsatsen hverken behøver at være igangsat eller gennemført 3 år efter de er fastlagt (fastlagt må forstås som del af den endelige VOP3 II), men blot skal være parat til igangsættelse, hvilket i DNs forståelse og erfaring kan indebære, at indsatsen blot er indsat i kommunens spildevandsplan med en forventet dato for igangsættelse.

Der åbnes således op for udskydelser på ubestemt tid og ikke som vandrammedirektivet foreskriver, at alle nødvendige indsatser skal være besluttet og iværksat senest 2027.

Hertil kommer at det er uklart hvorledes de oprindeligt forventede 860 tons kvælstof indgår i baseline og om de 288 tons, der udestår med den nu besluttede indsats på 572 tons kvælstof, i stedet skal hentes via indsatser i landbruget.

DN vil naturligvis stå fast på at den fulde indsats til håndtering af de 13.800 tons skal foreligge som besluttet og reelt fuldt iværksat indsats i 2027.

G/M-grænsen fører ikke sikkert til god økologisk tilstand

Figur A

Beregning af MAI, når målet er defineret som grænsen mellem "moderat" og "god" statusklasse (alternativ 1) eller når målet er midt i "god" økologisk statusklasse (alternativ 2). Den nuværende belastning resulterer i en indikatorstatusværdi (kurve placeret i det orange felt). Statusværdien bestemmes med en sikkerhed repræsenteret af kurven (normalfordeling). Alternativ 1-kurven repræsenterer metoden beskrevet i Erichsen et al. (2020), hvor den resulterende MAI svarer til en indikatorværdi, der matcher grænsen mellem moderat og god. På grund af usikkerheden kan indikatorværdierne dog være moderate (God Økologisk Tilstand (GØT) nås ikke). Alternativ 2-kurven repræsenterer en situation, hvor vi sigter mod et mål mellem høj-god og god-moderat, hvilket vil øge sandsynligheden for at nå GØT.

Kilde: Erichsen et al. 2021. Application of the Danish EPA's Marine Model Complex and Development of a Method Applicable for the River Basin Management Plans 2021-2027 Water Framework Directive. Scenario 1a – Increased likelihood for achieving GES. DHI, AU, MST. Egen oversættelse

Målbekastningen for kvælstof til kystvandene er udregnet som den bekastning, der vil bringe vandområderne til en tilstand på grænsen mellem god og moderat økologisk tilstand (G/M-grænsen). Da overvågningsdata forventes normalfordelt betyder det, at 50 pct. af vandområderne statistisk set vil opnå god tilstand og at 50 pct. kun vil opnå moderat tilstand når målbekastningen er nået. Svarende til at slå plat og krone om målopfyldelsen. Der er således valgt et målbekastnings-scenarie, som ikke med sikkerhed vil bringe os i mål.

Alternativet hertil er at man hæver miljømålet, således at sandsynligheden for at vandområderne faktisk kommer i god tilstand forøges udover de 50%. Af VP3 scenarieberegninger af målbekastninger dateret 20. januar 2021 fremgår, at såfremt sikkerheden skal øges så mere end 50% af kystvandene faktisk havner i god økologisk tilstand når målbekastningen for kvælstof er nået, så stiger indsatsbehovet – hvis fx der ønskes en 80% sikkerhed så betyder det et øget indsatsbehov på ca 9.000 tons kvælstof.

DN konkluderer, at den valgte reduktion på 13.800 tons N efter alt at dømme er for lav til med rimelig sikkerhed at nå målopfyldelse i de danske kystvande, men at den valgte indsats udgør et længe ventet stort og væsentligt skridt mod målet såfremt det indfris.

Miljøfarlige stoffer i kystvandene

TænkeTanken Hav har i en ny rapport "Kemisk forurening af det danske havmiljø" klart dokumenteret hvor galt det står til med den kemiske forurening af det danske havmiljø. Alle kystområder på nær 3 af de 123 er i ikke-god kemisk tilstand:

- Analysen af data for 31 MFS – heraf 17 EU-prioriterede (af 45) og 14 nationalt prioriterede (af langt over 100) – viser overskridelser af grænseværdierne for mellem 1 og 13 stoffer i 120 af

123 kystvande. Overskridelser der i nogle tilfælde ligger langt over hundrede gange over grænseværdierne – f.eks. arsen, PCB, TBT.

- I alle kystvande er der målt for nogle af stofferne, men langt fra alle 31 – i så fald ville situationen se endnu værre ud. Tendensen er at jo flere stoffer der inddrages desto flere overskridelser ser vi. Kun enkelte stoffer, som der er målt bredt for, overskrider ikke grænseværdier – fx naphtalen.
- Og så måler DK slet ikke for alle de stoffer vi er forpligtede til (fx de 45 EU-prioriterede) efter VRD.

Tænk tankens rapport viser ligesom EU-kommissionens seneste landerapport at den danske overvågning af miljøfarlige stoffer er alt for begrænset og uensartet og derfor en seriøs trussel mod DKs opfyldelse af VRD.

Samtidigt har en aktindsigt af DR i databaggrunden for VOP3 II vist at når betydelige mængder data om MFS i sediment og biota inddrages i tilstandsvurderingen af kystvandene så overskrider langt flere stoffer grænseværdierne i langt flere kystvande end de hidtidige vurderinger har givet udtryk for.

DN konkluderer: med den nuværende viden om MFS og det stærkt begrænsede og uensartede måleprogram er det helt sikkert ikke muligt for DK at leve op til VRDs krav om god kemisk tilstand i kysvandene i overskuelig fremtid. Det er afgørende at DK hurtigst muligt får overblik for alle de MFS vi er pligtige at undersøge for og at det sker i de matricer som giver det mest retvisende billede af tilstanden i havmiljøet (sediment og biota). Alle data for hvilke der eksisterer miljøkvalitetskrav skal naturligvis inddrages. Først da kan der sættes effektivt ind overfor de danske kilder.

Søer, vandløb og grundvand

VOP3 II skal også opsamle, vedtage og iværksætte alle de nødvendige, manglende indsatser overfor søer, vandløb og grundvand med henblik på at nå Vandrammedirektivets mål i 2027.

Herom skrev Trepartsministeren til Aftalekredsen bag den politiske Aftale om Implementering af et Grønt Danmark den 19. december 2024:

”For de øvrige vandforekomster under vandrammedirektivet, dvs. vandløb, søer og grundvand, igangsættes der med genbesøget af vandområdeplaner 2021-2027 (VP3) indsatser, der sikrer målopfyldelse efter 2027. Alle mulige og nødvendige indsatser igangsættes nu, men indsatserne forventes først gennemført i 2033 og efter, da der ikke er den nødvendige kapacitet til at gennemføre alle større arealbaserede indsatser inden 2027.

Derudover er en del vandområder i såkaldt ukendt tilstand, hvorfor der ikke kan fastlægges et indsatsbehov. Derfor igangsættes også udviklingsprojekter, der skal kortlægge ny viden og løsninger til, at der i Vandområdeplan 4 fra 2028 kan fastlægges nye og tilstrækkelige indsatser. Der er allerede igangsat en dialog med EU-Kommissionen i forhold til den samlede tilgang og planlægning i de danske vandområdeplaner, særligt omkring håndtering af de områder, hvor indsatserne ikke er realiseret i 2027, og hvor målet ikke nås inden for vandrammedirektivets frist.”

Det står således helt klart at regeringen fortsat, gennem "en struktureret dialog mellem Danmark og EU-Kommissionen", forventer syndsforladelse for ikke at nå god økologisk tilstand i 2027, men også for ikke at have besluttet og iværksat alle nødvendige indsatser i 2027.

Hvorvidt syndsforladelse bliver givet kan kun EU-Kommissionen afgøre, men det harmonerer dårligt med EU-Kommissionens udmelding om at kun naturgivne årsager vil være lovlig begrundelse for udskydelse af tidsfrister efter 2027.

Begrundelsen – "*da der ikke er den nødvendige kapacitet til at gennemføre alle større arealbaserede indsatser inden 2027*" – og at regeringen derfor udskyder gennemførelsen af de nødvendige indsatser til efter 2033 er beskæmmende og desværre symptomatisk for den danske indsats i samtlige VOP'er. Den danske implementering af Vandrammedirektivet har fra starten været åbenlyst uambitiøs og uden reel vilje til hurtig og effektiv indsats.

Ganske vist er Vandrammedirektivet tænkt som et instrument til at nå god økologisk tilstand gennem en iterativ proces – dvs. løbende justeringer af indsatser i takt med at man får mere viden om belastninger og virkemidler og nødvendige indsatser – men i Danmark har det i over 20 år med vekslende regeringer ført til udsættelse på udsættelse af helt nødvendige indsatser fordi man har nægtet at træffe beslutning på det eksisterende vidensgrundlag.

Resultatet er derfor fortsat, at vi midtvejs i denne 3. planperiode ikke bare står milevidt fra målopfyldelse i vandmiljøet, og fra at have iværksat de nødvendige indsatser, men også kan konstatere at der fortsat er kæmpe overvågningsmæssige huller og at der stort set ikke er sket nogen tilstandsmæssige fremskridt siden 2000.

DN uddyber disse forhold i det følgende:

Vandløb

18.570 km vandløb ud af samlet ca. 75.000 km vandløb er med VOP3 II omfattet af specifikke mål i Danmarks reviderede 3. vandområdeplan for perioden 2021-27. Det svarer til 25%.

1. vandplans målsatte 27.800 km vandløb er løbende blevet beskåret, som følge af "harmonisering af afgrænsningen" og "*objektive og transparente naturfaglige kriterier*", der desværre endte som ufaglige, politiske kriterier, for at nå ned på de ønskede ca 19.000 km – og som med seneste justeringer nu er endt på 18.570 km.

Tabel 5.2 herunder giver overblikket over i hvilket omfang vandløbenes tilstand er kendt og på hvilket datagrundlag

TABEL 5.2 Vurdering af vandløbsvandområdernes tilstand i forhold til miljømål for hele Danmark (der er anvendt afrundede værdier).

Nationalt (Ca. 18.570 km målsatte vandløb i alt)	Anvendt på stræk- ning og i andel af vandløbsvandom- råder		Miljømål opfyldt			Miljømål ikke opfyldt			Opfyldelse af miljømål ukendt	
	Kvali- tetssele- ment anvendt på km vandløb	Kvali- tets- ele- ment an- vendt på % af målsatte vand- løb	Km vandløb hvor miljø- mål er opfyldt	% til- stands- vurde- rede vandløb hvor miljø- mål er opfyldt	% målsatte vandløb hvor miljø- mål er op- fyldt	Km vand- løb hvor miljømål ikke er opfyldt	% tilstands- vurderede vandløb hvor miljø- mål ikke er opfyldt	% mål- satte vandløb hvor miljø- mål ikke er op- fyldt	Km vand- løb hvor mål-opfyl- delse er ukendt	% mål- satte vandløb hvor mål-opfyl- delse er ukendt
Økologisk tilstand										
<i>Biologiske</i>										
Smådyr (bentiske in- vertebrater)	17.150	92	10.680	62	58	6.470	38	35	1.420	8
Fisk	11.030	59	3.160	29	17	7.870	71	42	7.550	41
Vandløbs- planter (makrofyter)	4.610	25	2.470	54	13	2.130	46	11	13.970	75
Alger (fyto- benthos)	3.010	16	2.270	75	12	740	25	4	15.560	84
<i>Fysisk-kemi- ske</i>										
Nationalt specifikke stoffer	18.570	100	2.020	11	11	16.550	89	89	0	0
Økologisk tilstand samlet	18.380	99	510	3	3	17.870	97	96	200*	1
(ekskl. nati- onalt speci- fikke stoffer)	(17.380)	(94)	(5.220)	(30)	(28)	(12.160)	(70)	(65)	(1.190)	(6)
Kemisk til- stand										
Prioriterede stoffer	18.570	100	16.630	90	90	1.940	10	10	0	0

Længere fra målopfyldelse

På trods af den løbende nedskæring af km vandløb omfattet af specifikke målsætninger står vi midt i 3. vandplanperiode længere fra opfyldelse af målsætningerne end tidligere. Kun 3% af vandløbene i VOP3 II (mod 28% i VOP3 og 32% i VOP2) vurderes nemlig i god økologisk tilstand. I absolutte tal:

” Af de ca. 18.570 km målsatte vandløb omfattet af vandområdeplanerne er miljømålet for den økologiske tilstand efter inddragelse af relevante kvalitetselementer vurderet opfyldt på ca. 510 km. På ca. 17.870 km er målet vurderet ikke at være opfyldt. For ca. 200 km vandområder, hvor tilstanden er ukendt, har målopfyldelsen ikke kunnet vurderes.”

Dette skred i målopfyldelse skyldes, at kvalitetselementet bundlevende alger er inddraget i tilstandsvurderingerne og for kunstige og stærkt modificerede vandområder desuden kvalitets-elementerne fisk og planter. Endelig er der nu overalt data (målte eller modellerede) for de nationalt specifikke miljøfarlige stoffer kobber og zink, som indgår i den økologiske tilstand, og for de EU prioriterede stoffer bly, cadmium og nikkel, som indgår i den kemiske tilstand. Der er desuden fastsat nye eller skærpede kvalitetskrav for flere stoffer.

Faldet fra 28% til 3% i vurderet målopfyldelse afspejler derfor ikke nødvendigvis reelle forværringer i vandmiljøet, men snarere det faktum at jo flere kvalitetselementer/stoffer der inddrages i vurderingen desto værre viser den faktiske tilstand sig at være.

Eller sagt på anden måde – ved at bedømme tilstanden på alt for få kvalitetselementer har de tidligere VOPer groft overvurderet, hvor tæt DK var på at opfylde miljømålene.

Det gør VOP3 II også – selvom det næsten synes umuligt med kun 3% i god tilstand.

Tabel 5.2 viser nemlig et fortsat betydeligt ukendskab til de biologiske kvalitetselementer – kun 59%, 25% og 16% af de målsatte vandløb er undersøgt for hhv fisk, vandplanter og bentiske alger. Når resten af vandløbene en dag bliver undersøgt for disse elementer vil $\frac{3}{4}$ dumpe på fisk og halvdelen på vandplanter, hvis billedet af de i dag undersøgte vandløb passer generelt.

Kendskabet til nationalt fastsatte MFS er steget til 100%, hvilket alene skyldes modellering af de ovenfor nævnte 5 metaller. Inddragelsen af de nationale MFS, får alene 89 % af vandløbene til at dumpe. Her gør især kobber og zink sig bemærket – de indgår i stor stil i svinefoder og havner derfor på dyrkede marker som gylle.

Omvendt betyder inddragelsen af de EU-fastsatte MFS i alle målsatte vandløb at 90% af vandløbene nu vurderes i God kemisk tilstand og kun 10% i ikke-god. Denne overraskende udvikling (i VOP3 var kun 1% i God kemisk tilstand og 95% var ukendte) skyldes at vandløbene altovervejende er vurderet på (modellering af) bly, cadmium og nikkel. Var der tilstrækkelige data for de resterende godt 40 fortrinsvis organiske stoffer og grupper af stoffer så billedet formentlig meget anderledes ud.

Det fremgår af 5.2.1 Datagrundlag, at ” Vandløbsvandområders økologiske tilstand er alene klassificeret på baggrund af kvalitetselementer, for hvilke der har foreligget overvågningsresultater.”

Vandrammedirektivet fordrer imidlertid at vandområdernes tilstand vurderes for alle de relevante kvalitetselementer og ikke kun dem man har valgt at skaffe sig data for. Derfor er det reelt snyd

når staten tidligere påstod og fortsat påstår God økologisk tilstand uden kendskab til et eller flere kvalitetselementer. For ukendskab må føre til Ukendt tilstand.

I denne reviderede VOP3 II sløres den fejlagtige danske tilgang nu af at kendskabet til de modellerede metaller fører til at alle vandløb på nær 3% dumper God økologisk tilstand.

Indsatser i vandløb

Det fremgik af VOP3 at ca 12.100 km vandløb i primært dårlig fysisk tilstand skulle forbedres og hertil kom ca 1.300 km i ukendt tilstand, som skulle udredes og have den nødvendige indsats. Den planlagte indsats levede imidlertid slet ikke op til indsatsbehovet, idet den besluttede indsats omfattede forbedringer af den fysiske tilstand på ca. 4.950 km og fjernelse af ca. 750 spærringer. Dertil kom indsats mod udledning af spildevand.

Her med VOP3 II omfatter den fysiske indsats forbedringer af den fysiske tilstand på op til ca. 7.500 km og fjernelse af ca. 1.550 spærringer samt spildevandsindsatser. Der er således skruet op for indsatserne med revisionen, men såfremt vurderingen om at 12.100 km vandløb lider af dårlige fysiske forhold fortsat holder, så efterlader VOP3 II fortsat nær 4.500 km vandløb uden de fysiske forbedringer, som de har behov for.

Der er med VOP3 II på landsplan uændret ca. 103 km vandløb, der ikke opfylder miljømålet på grund af spildevandsudledninger, og indsatsen fremstår også uændret.

Et er imidlertid hvad indsats man beslutter, noget andet hvad der udføres. Her skræmmer sporene: Af den statslige besluttede indsats for forbedring af vandløbenes fysiske forhold i VOP2 kunne VOP3 konstatere, at kun godt halvdelen af de strækningsbaserede vandløbsindsatser blev gennemført og kun 17% af spærringerne fjernet. De manglende indsatser videreføres ganske vist til fremtidige planperioder, men den langsommelige udførelse af beslutningerne vidner om lav prioritering i kommunerne og mangel på håndhævelse af staten.

På trods af at vandløb er hurtige (1-3 år) til at reagere positivt på forbedringer og på trods af at dårlige fysiske forhold og spærringer i samtlige vandplanperioder har været den kendte og suverænt vigtigste grund til manglende økologisk kvalitet i vandløbene, så halter indsatsen fortsat langt bagud. For ringe og for sen indsats falder ikke ind under naturgivne forhold, som grundlag for brug af undtagelser.

Spærringer

I udkastet til VOP3 II tages der (næsten) stilling til 4 udestående større spærringer – Tangeværket, Holstebro Vandkraftsø samt to spærringer i Ørbæk Å - Sulkendrup Mølle og Lillemølle.

I den reviderede VOP3 II står som nyt

"Ved opstemning af vandet skabes dels en niveauændring i vandløbet, og dels staves vandet på en strækning oven for opstemningen. Sidstnævnte kan i mange tilfælde være en lige så stor spærring som selve opstemningen. Dette gælder dog ikke for overfladevand, der er selvstændigt afgrænset og karakteriseret som en sø omfattet af et miljømål."

I VOP3 var teksten

” Ved opstemning af vandet skabes dels en niveauændring i vandløbet, og dels stuves vandet på en strækning oven for opstemningen. Sidstnævnte kan i mange tilfælde være en lige så stor spærring som selve opstemningen. Også rørlagte vandløb kan udgøre en spærring.”

Denne kryptiske nye sidste sætning i VOP3 II indebærer nu, at en opstemning i et vandløb, der danner en sø med opstuvningszone, ikke længere af ministeriet anses at udgøre en spærring for den fri faunapassage (= brud på kontinuiteten), fordi søen klassificeres som naturlig sø med miljømål om god økologisk tilstand.

Det anser DN for at være et juridisk uholdbart krumspring og et forsøg på at skrive sig ud af kattepinen med især de to problemspærringer ved Tangeværket og Holstebro Vandkraftsø.

Uanset status som naturlig eller stærkt modificeret vandområde vil en sø for det første være omfattet af et miljømål – enten God økologisk tilstand eller Godt økologisk potentiale – og af krav om overvågning og indsats samt ikke-forringelse.

For det andet er det utvivlsomt at de to nævnte søer er opstået ved en kunstig opstemning af et vandløb og det er opstemningen der er årsag til søens eksistens. Såvel opstemning som selve søen udgør herefter en menneskeskabt hindring af den frie faunapassage (=brud på kontinuiteten), som uanset hvilken målsætning man vælger for søen efter vandrammedirektivet skal tildeles en indsats, der sikrer genetablering af den tabte fri passage.

For Holstebro Vandkraftsø er der nu i VOP3 II fastsat en indsats i form af et kort omløbsstryk forbi opstemningen ved vandkraftværket ind i søen. Hermed har ministeriet med et snuptag fastlagt en løsning, som fastholder det voldsomme brud på kontinuiteten i Storå og som hindrer opnåelse af god økologisk tilstand for kvalitetselementet fisk i de 2/3 af Storå med tilhørende tilløb, som ligger opstrøms vandkraftsøen.

For Tange Sø varsler VOP3 II – igen – nedsættelse af en arbejdsgruppe, som skal drøfte passageløsninger, som dog angiveligt skal indbefatte fjernelse af fysisk spærring. Med udspillet ved Holstebro Vandkraftsø in mente frygter DN, at man fra ministeriets side allerede har lagt sig fast på et kort omløbsstryk, som dokumenteret vil hindre opfyldelse af fiskemålsætningen fra opstemningen ved Tangeværket og op til Silkeborgsøerne, inkl. tilløbene til Gudenåen på strækningen, herunder Tange Å.

I vandområdeplan 2015-2021 ændrede Tange Sø ganske rigtigt status fra et stærkt modificeret vandområde, til ikke at være et stærkt modificeret vandområde, da det blev vurderet, at den fysiske modifikation ikke er til hinder for, at søen kan opnå god økologisk tilstand. Det forhold ændrer imidlertid ikke ved at søen er opstået ved opstemmende spærring, som udgør en modifikation af Gudenåen fra vandløb til sø på en 13 km strækning og udgør et definitivt brud på Gudenåens kontinuitet og dokumenteret er en hindring for opnåelse af selvreproducerende bestande af vandrefisk opstrøms, og en forringet målopfyldelse for fisk i størstedelen af Gudenåen nedstrøms søen. Desuden har søen – uanset ændring af status – væsentlig negativ betydning for

Gudenåens nedstrøms kvalitet også for vandløbets smådyr, hvilket fremgår af overvågningsdata som viser et fald i kvalitetsklasse nedstrøms søen.

Vandområdeplanerne er samtidigt udset til levere de nødvendige indsatser for opnåelse af gunstig bevaringsstatus for habitatdirektivets naturtyper og arter. Spærringer som de 4 nævnte hindrer klart den fri passage for svage svømmere som hav-, bæk- og flod-lampretter som er habitatarter sammen med atlantisk laks. Opretholdelse af spærringer uden passagemuligheder skal derfor også vurderes efter reglerne i habitatdirektivet.

NMKNs afgørelse vedr Tangeværkets indvindingstilladelse (21. februar 2019 Sagsnr. NMK-42-004919) fremhævede specifikt, at der aldrig er foretaget en nærmere vurdering af Tangeværkets konsekvenser for habitatområderne knyttet til Gudenåen, herunder navnlig opstemningens påvirkning på migrerende arter, som havlampret, flodlampret og bæklampret.

For spærringerne ved Sulkendrup Mølle og Lillemølle er det besluttet i dialog med Slots-og Kulturstyrelsen, at der ikke fastlægges indsatser for spærringerne, idet kulturarvshensyn vægtes højere end sikring af kontinuitet. Således er det åbenbart besluttet at der ikke skal være fri passage i Ørbæk Å – systemet pga en dialog med Slots-og Kulturstyrelsen, hvis indhold offentligheden ikke er gjort bekendt med.

Tange Søes skæbne er med udkastet til VOP3 II er ikke afgjort, men løsningerne ved de øvrige 3 spærringer finder DN er dybt problematiske, og de mangler aldeles de gennemsigtige begrundelser, der må kræves af forvaltningsafgørelser jf. officialprincippet.

DN finder at fjernelse af de 4 spærringer vil udgøre den bedste og mest naturnære løsning til sikring af fuld kontinuitet i de berørte vandløbssystemer og opfyldelse af de direktivmæssige forpligtelser efter vandramme- og habitat-direktiverne. Og at der er præcedens for at kulturarv kun kan omfatte bygninger og anlæg, men ikke anvendelsen af vand (jf. ministersvar på spørgsmål S2001 af 16. januar 2006).

Vandløbsregulativer er en stopklods

Som DN påpegede i høringsvar til VOP3 udgør vandløbsregulativerne en kolossal forhindring for opnåelse af god økologisk tilstand i rigtig mange vandløb. Denne presfaktor er ligeså stedmoderligt behandlet i den reviderede VOP3 II.

I regulativer fastlægges hvordan og hvor ofte og hvornår der må foretages oprensninger af fx sand og bortskæring af vandplanter (grødeskæring). Det er en videnskabelig dokumenteret kendsgerning at såfremt der grødeskæres mere end 1 gang årligt, så øges risikoen markant for at det biologiske kvalitetselement vandplanter ikke kan nå god økologisk tilstand.

Langt de fleste regulativer er gamle og rummer flere grødeskæringer end der er foreneligt med at opnå god økologisk tilstand. Derfor er en revision af utidssvarende regulativer en absolut forudsætning for at nå god økologisk tilstand i rigtig mange vandløb.

Det er utvetydigt en kommunal forpligtelse at administrere vandløbene så det understøtter opnåelsen af de statslige miljømål. Det har der været rundskrevet til kommunerne om. Det kræver imidlertid en revision af regulativerne og skiftende ministre har ikke villet pålægge kommunerne en revision, men overlader det til kommunernes eget initiativ. Her går det bare alt, alt for langsomt – med en blanding manglende ressourcer, prioritering og lokal modvilje som de primære årsager. Derfor er det uforståeligt at man ikke fra statslig side sikrer sig en indgrebsmulighed overfor denne langsommelighed. Både fordi hårdhændet vedligeholdelse er årsag til de dårlige fysiske forhold i mange vandløb og fordi en nødvendig mere skånsom vedligeholdelse er en lavthængende frugt, som i løbet af få år som oftest fører til store forbedringer i vandløbene og tænkeligt målopfyldelse på de fleste biologiske kvalitetselementer.

DN konkluderer: Det er regeringen der beslutter miljømål om god økologisk tilstand. God økologisk tilstand kræver revision af vandløbsregulativer i stort omfang. Kommunerne reviderer ikke eller meget langsomt deres regulativer. Konsekvensen er at intet sker – målopfyldelse kan ikke nås. Sådan kan en ansvarlig regering ikke håndtere forpligtelserne efter Vandrammedirektivet.

DN har derfor en klar forventning om, at det af den endelige VOP3 II fremgår i hvilket omfang gældende regulativer står i vejen for opnåelse af vandløbenes miljømål og at staten forpligter kommunerne til at revidere de nødvendige regulativer indenfor en meget kort tidsfrist, således at regulativerne understøtter opnåelse af miljømålet senest 2027. Om nødvendigt ved lov eller landsplandirektiv.

Miljøfarlige stoffer (MFS) i vandløb – en gigantisk udfordring

I VOP2 udgjorde vandløb i god, ikke-god og ukendt økologisk tilstand med hensyn til forekomst af nationalt specifikke MFS henholdsvis 125 km, 42 km og 18.725 km, mens de i VOP3 udgjorde henholdsvis 180 km, 830 km og 17.480 km.

Med VOP3 II er tallene ændret drastisk. Således er der nu hhv 2.020 km, 16.550 km og 0 km i god, ikke-god og ukendt tilstand for de nationalt specifikke MFS. Årsagen er primært at der er lavet modelberegninger for de 2 metaller kobber og zink og disse fører til at 89% af vandløbene dumper målopfyldelse for økologisk kvalitet. Såfremt der var kendskab til de øvrige nationale specifikke stoffer ville billedet tænkeligt blive endnu værre.

Listen over nationale miljøfarlige stoffer rummer langt over 100 stoffer og stofgrupper.

Der er dog også høje dumpeprocenter for de fleste biologiske kvalitetselementer og hertil kommer med undtagelse af smådyrsfaunaen også et markant ukendskab/videnshul for elementerne, jf. tabel 5.2 ovenfor. Så selv uden inddragelse af metallerne vil det se rigtig skidt ud alligevel.

For EU-prioriterede MFS, som indgår i en selvstændig vurdering af vandløbets kemiske tilstand, er billedet:

VOP2 viste 38 km, 163 km og 18.690 km i hhv god, ikke-god og ukendt tilstand, mens de i VOP3 udgjorde hhv. 220 km, 810 km og 17.460 km.

I VOP3 II er der ligeledes en drastisk ændring, nu vurderes 16.630 km, 1.940 km og 0 km i hhv god, ikke-god og ukendt kemisk tilstand. Igen primært som resultat af modellering af nogle få metaller – i dette tilfælde bly, cadmium og nikkel – ud af de i alt 45 stoffer/stofgrupper på EU-listen.

DN finder det bestemt ikke overbevisende at erklære 16.630 km vandløb i god kemisk tilstand altovervejende baseret på de 3 metaller, når de resterende 42 EU-stoffer/-stofgrupper ikke er undersøgt.

EU Kommissionen har siden sin første landerapport, hvori den vurderer landenes indsatser for at opnå god økologisk tilstand i de nationale vandmiljøer, skødet Danmark for ikke at have tilstrækkeligt styr på de MFS. Det gælder også det seneste Work Staff document fra EU Kommissionen om Danmarks implementering af vandrammedirektivet - SWD(2025) 34 final, Brussels, 4.2.2025 – som har vurderet VOP3.

Miljøministeriet har ganske vist igangsat en række initiativer i indeværende planperiode, men det drejer sig i høj grad om dataindsamling og prioriteringer, der skulle have været igangsat fra dag 1 i VOP1. På den konkrete indsatsside overfor MFS ser det fortsat ekstremt tyndt ud.

Samlet set må DN konstatere, at den danske minimumsstrategi med at implementere miljødirektiver så lidt som muligt, så sent så muligt og med så stor brug af undtagelser som muligt i høj grad er lykket. DK har undladt at udfylde de nødvendige videnshuller om såvel biologiske kvalitetselementer som MFS i to årtier. Når de nødvendige data endeligt skaffes til veje så fører det ikke tættere på opnåelse af miljømålene, men længere væk og nu uden tid til at iværksætte de nødvendige indsatser endsige at nå målopfyldelse.

Resultatet bliver forudsigeligt en massiv brug af undtagelser, som ikke kan relateres til naturlige forhold, men til mangel på rettidig omhu, og som derfor er direktivstridige.

For få vandløb omfattet af VOP

DN har vedvarende gjort opmærksom på, at den danske stats fortolkning af hvilke vandområder der ifølge vandrammedirektivet skal indgå i vandområdeplanerne er indskrænkende og fejlagtig på både sø- og vandløbs-området. En uddybning heraf var vedhæftet høringsvaret til VOP3 som Bilag 1.

Kort resumeret er konsekvenserne heraf for vandløbene:

At kun 25% af de danske vandløb er omfattet af miljømål og hermed af beskyttelse og overvågning, selvom de resterende 75% udgør langt hovedparten af kontaktfladen mellem det dyrkede landbrugsland og vandmiljøet og derfor er af indlysende væsentlig betydning for tilstanden i hele det øvrige ferske vandmiljø.

At alle disse mindre vandløb ikke omfattes af vandrammedirektivets ikke-forringelsesbestemmelser med mindre de har direkte indflydelse på målsatte vandløbs muligheder for at nå miljømålet, men altså aldrig i deres egen ret.

At vandløb uden miljømål ingen beskyttelse har i forvaltningen af vandløbsloven, som herefter alene skal varetage vandafledningsinteresser. Kun de vandløb, der har specifikt miljømål i VOP eller er omfattet af naturbeskyttelsesloven (det er i alt ca 28.000 km vandløb) ydes således beskyttelse i vandløbslovs-sammenhæng, resten kan behandles efter kommunernes forgoftbefindende.

DN anbefaler derfor igen på det kraftigste, at ministeriet klart tilkendegiver overfor kommunerne, at også vandløb uden specifikke miljømål er omfattet af ikke-forringelses-bestemmelserne.

Fjern de useriøse kriterier for små vandløb

DN konkluderede i høringssvaret til VOP3, at ministeriet har fastholdt useriøse kriterier for at holde små vandløb med oplande under 10 km² ude af planen (fald) og/eller undgå helt enkle indsatser (okker).

VOP3 II bør ændre på det forhold så alle anvendte kriterier i det mindste afspejler samme chancer (ca 50%) for at opnå god økologisk tilstand og så små okkerbelastede vandløb ikke udelukkes da de med helt enkle midler kan opnå god økologisk tilstand.

Vandløb og spildevand

Det anføres i VOP3 II at der på landsplan er 103 km vandløb, der ikke opfylder miljømålet på grund af spildevandsudledninger, hvor det primært er organisk stof, som indvirker negativt på vandløbenes smådyr.

I VOP3 II står side 9:

".... der videreføres indsatser på ca. 1.650 ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse og ca. 116 regnbetingede overløb (40 vandområder) i tredje planperiode. Derudover videreføres indsatser på ca. 5.550 ukloakerede ejendomme i spredt bebyggelse, der lå i gældende renseklasseoplande, men som de pågældende kommuner først fik kendskab til i løbet af anden planperiode.

Af indsatsskemaet Faktaboks 7.2 fremgår imidlertid kun indsatser på 617 ejendomme – ikke ca 1.650 og der fremgår ikke indsats på de nævnte 5.550 videreførte ukloakerede ejendomme. Ligeledes summer skemaet kun op til 44 indsatser for regnbetingede overløb, ikke de nævnte 116 ovenfor.

DN konkluderer, at der er et misforhold mellem de indsatser der konkret angives at skulle videreføres og så de, der faktisk foreslås. Det indikerer, at spildevandsindsatsen ikke står mål med de nævnte spildevandsindsatsbehov. VOP3 II bør tilrettes så behovet fuldt ud dækkes. Det fremgår desuden ikke om spildevandsindsatserne er tilstrækkelige til at bringe de berørte 103 km vandløbsstrækninger til målopfyldelse eller om der kræves yderligere forbedringer af eksempelvis de fysiske forhold. Den samlede nødvendige indsattpakke for disse vandløb bør naturligvis indgå i VOP3 II.

Vandindvinding og vandløbspåvirkning

DN finder, at der i VOP3 II fortsat ses en stedmoderlig behandling af indvindings-problematikken. Den aktualiseres af klimascenarierne med meget omtalte periodevis store nedbørsmængder, men tilsvarende perioder med tørkelignende tilstande har ringe bevågenhed. Tørkesituationer vil for mange vandløb betyde problematiske lave vandføringer og her vil der uvægerligt optræde konflikter med vandindvindingsinteresser, som typisk vil være størst når der er mindst vand. DN skal derfor anbefale, at man får lavet yderligere analyser, der kan vise hvor sådanne konflikter opstår, og fastlægger retningslinjer der sikrer at indvinding ikke hindrer opnåelse af målsætningerne for vandløb og søer.

Overensstemmelse med Habitatbestemmelserne

I Natura2000 planerne indgår konsekvent henvisninger til målsætninger og indsatser i vandområdeplanerne som hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanerne skal således skabe grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn og grundlag for opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-områder.

DN konstaterer, at der heller ikke i VOP3 II er nogen omtale af hvorledes og i hvor høj grad indsatserne bidrager til opnåelse af gunstig bevaringsstatus i Natura 2000-områderne. DN forventer at VOP3 II i sin endelige udgave kommer til at rumme oversigter over denne sammenhæng mellem vandområdeplaner og Natura 2000-planerne.

Søer

Der er i Danmark ca 120.000 søer over 100 m², som er naturbeskyttelseslovens beskyttelsesgrænse. Hertil kommer 75.000 mindre vandhuller og damme.

I VOP3 II indgår nu 985 søer. Det er enkelt mere end de 986 søer i VOP3 og udgør under 1% af de danske søer.

Søernes revurderede tilstand

I VOP3 II står (5.3.4 Målopfyldelse – landsplan)

”Af de 985 søer vurderes miljømålet for den økologiske tilstand i dag opfyldt i 177, hvoraf de 155 har mindst god økologisk tilstand, de øvrige 22 søer er etableret med henblik på næringsstoffjernelse og har et mindre strengt miljømål. Den kemiske tilstand er vurderet i 285 søer, og målet om god kemisk tilstand er vurderet at være opfyldt i 17 af disse. For de resterende søer er der ikke-god kemisk tilstand i 268 søer og ukendt kemisk tilstand i 700 søer, disse forventes alle at opnå god kemisk tilstand senest i 2027.”

”Tilstandsvurderinger er opdateret for nationalt specifikke stoffer. 118 flere søer er vurderet for nationalt specifikke stoffer, mens 5 søer, som tidligere var tilstandsvurderet for nationalt specifikke stoffer, ikke er tilstandsvurderet for nationalt specifikke stoffer i genbesøget. Der er sket

Dato: 20. juni 2025

Til: Trepartsministeriet, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

en øgning i den procentuelle andel af søer i moderat, ringe og dårlig økologisk tilstand til henholdsvis 21%, 19% og 25% og et fald til 19% i andelen af søer i ukendt tilstand.

Ved genbesøget af vandområdeplanerne er antallet af søer i god, ikke-god og ukendt økologisk tilstand med hensyn til forekomst af nationalt specifikke stoffer henholdsvis 16, 267 og 702.

Antallet af søer i god, ikke-god og ukendt kemisk tilstand, som bestemmes af forekomst af prioriterede stoffer, er i genbesøget henholdsvis 17, 268 og 700.”

Tabel 5.8 opsummerer status:

TABEL 5.8. Vurdering af søemes tilstand i hele landet i forhold til miljømål. "% af søer omfattet af vandområdeplanen" angiver hvor mange procent af søerne, der er omfattet af vandplanlægningen for hele landet i planperioden 2021-2027. "% af tilstandsvurderede søer" angiver procentdelen af søerne omfattet af tilstandsvurderingen for hele landet.

Hele DK										
Kvalitets- elementer	Anvendt i antal og andel af søer		Miljømål opfyldt			Miljømål ikke opfyldt			Miljømål ukendt	
	Antal søer	% af søer omfattet af vandområ- deplanen	Antal søer	% af til- stands- vurde- rede søer	% af søer omfattet af vandområ- deplanen	Antal søer	% af til- stands- vurde- rede søer	% af søer omfattet af vandom- rådepla- nen	Antal søer	% af søer omfattet af vandområ- deplanen
Økologisk til- stand										
<i>Biologiske</i>										
Klorofyl a	598	61	255	43	26	343	57	35	195	20
Fytoplankton	192	19	49	26	5	143	74	15	793	80
Makrofyter	443	45	251	57	25	192	43	19	400	41
Anden akva- tisk flora	142	14	67	47	7	75	53	8	843	85
Fisk	231	23	72	31	7	159	69	16	754	76
Bundfauna	42	4	9	21	1	33	79	3	943	96
<i>Fysisk-kemi- ske</i>										
Fosfor og kvælstof	764	78	395	52	40	369	48	37	221	22
Sigtdybde	657	67	352	54	36	305	46	31	328	33
Ilt	783	79	777	99	79	9	1	1	202	20
Nationalt spe- cifikke stoffer	283	29	16	6	2	267	91	26	702	71
Økologisk til- stand samlet (ekskl. natio- nalt specifikke stoffer)	795 (794)	81 (81)	177 (217)	22 (27)	182 (22)	618 (577)	78 (73)	63 (59)	190 (191)	19 (19)
Ukendt	190	19								
Kemisk til- stand										
Prioriterede stoffer	285	29	17	6	2	268	94	27	700	71

Problematisk status

En række forhold betyder at den status, der fremgår af Tabel 5.8, ikke er retvisende, hvilket udfoldes nedenfor:

Manglende data for kvalitetselementer

Det springer i øjnene at

1. ser vi udelukkende på de biologiske kvalitetselementer vurderes 177 søer i mindst god økologisk tilstand, 618 er i dårligere tilstand og 190 i ukendt. (I VOP3 var tilsvarende 194 søer vurderet i god økologisk tilstand)
2. de biologiske kvalitetselementer Anden akvatisk flora, Fisk og Bunddyr er kun vurderet i hhv. 67, 72 og 9 søer. Heraf følger at langt de fleste af de 177 søer, der vurderes i god økologisk tilstand, ikke er vurderet for disse helt centrale elementer
3. Faktisk ved man intet om Anden akvatisk flora i 843 søer (85%), intet om Fisk i 754 søer (76%) og intet om Bundfauna i 943 søer (96%).
4. Tilsvarende ved man intet om de nationalt specifikke miljøfarlige stoffer eller de EU-prioriterede miljøfarlige stoffer i 71% af de målsatte søer.
5. for de 29% af de målsatte søer der er undersøgt for nationalt specifikke og EU-prioriterede miljøfarlige stoffer er det kun 2% der overholder gældende grænseværdier

I det seneste Work Staff document fra EU Kommissionen om Danmarks implementering af vandrammedirektivet - SWD(2025) 34 final, Brussels, 4.2.2025 – har Kommissionen vurderet den danske VOP3 og specifikt hæftet sig ved netop de store videnshuller i den danske overvågning *"... the Commission has expressed for some time concerns about the significant gaps in the monitoring systems for surface waters in Denmark, and, relatedly, about the very large number of unknowns in the status of many surface water bodies. It appears that many monitoring deficiencies and number of unknown status aspects remain, seriously hindering the possibility for Danish surface waters to achieve compliance with the WFD objectives."*

DN kan konstatere at VOP3 II fortsat ikke udfylder de enorme videnshuller og i det omfang der er inddraget ny overvågningsdata for biologiske kvalitetselementer og for miljøfarlige stoffer, resulterer det i at de danske søer er endnu længere fra målopfyldelse end tidligere vurderet.

I forhold til punkt 1 ovenfor kan det desuden undre hvordan 177 søer kan vurderes at opfylde god økologisk tilstand når

Bundfauna (som skal indgå) kun er undersøgt i 42 søer og af dem er kun 9 i god tilstand?

Fisk (som skal indgå) kun er opfyldt i 72 søer?

Nationale MFS (som skal indgå) kun er opfyldt i 16 søer?

Det kan de kun fordi DK ikke vurderer tilstanden ud fra alle de krævede elementer.

Det fremgår ikke hvor mange søer, der bedømt ud fra alle krævede elementer faktisk opfylder god økologisk tilstand. DNs kvalificerede gæt er 0 for det kræver fuldt sammenfald mellem ovennævnte 9, 72 og 16 søer.

Det følger af vandrammedirektivets bilag V, punkt 1. 4. 2, at den økologiske tilstandsklassifikation for de forskellige kategorier af overfladevandområder repræsenteres ved den laveste af værdierne for de biologiske og fysiskkemiske overvågningsresultater for de relevante kvalitetselementer.

Den danske fortolkning heraf fremgår af Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1358 (MOF alm. del): " Miljøstyrelsen oplyser, at det er den laveste værdi af de bedømte biologiske

kvalitetslementer, som er bestemmende for overfladevandområdets samlede tilstands-klassificering som enten høj, god, moderat, ringe eller dårlig tilstand. Heraf følger, at klassifikationen af et vandløbs tilstand er baseret på de antal kvalitetslementer, der foreligger viden om.”

Ministeriet fortolker altså ”de relevante kvalitetslementer” som dem man har valgt at skaffe sig viden om siden vandrammedirektivets ikrafttræden i 2000.

Den tolkning er der ingen hjemmel til i vandrammedirektivet.

For det første undergraver det one-out-all out-princippet, hvis ukendskab til en eller flere parametre alligevel kan føre til en konklusion om målopfyldelse. Direktivets udgangspunkt er ikke at man fra første vandområdeplan skulle vide alt om alle elementer, men man kan omvendt ikke klassificere god økologisk tilstand på ufuldstændigt datagrundlag - det bør rettelig føre til konklusion om ukendt tilstand.

For det andet giver ministeriets tilgang et indlysende incitament til ikke at opsøge viden for de manglende kvalitetslementer.

DN har den klare opfattelse, at ”de relevante kvalitetslementer” skal fortolkes som alle dem der er relevante for den pågældende type af vandforekomst og ikke blot dem man har skaffet sig viden om. For søernes vedkommende skal bedømmelsen ske på baggrund af viden om fytoplankton (eller klorofyl som proxy), undervandsplanter, fisk og bunddyr og nationalt fastsatte miljøfarlige stoffer samt relevante støtteparametre.

Efter 25 år med vandrammedirektivet giver det ingen mening - selv for et EU-medlemsland, som konsekvent anvender minimumsimplementering - at påberåbe sig manglende viden om de kvalitetslementer man har forpligtet sig til at bedømme vandforekomsternes tilstand ud fra.

Konsekvensen af den danske fortolkning ses af EU Kommissionens stigende undren over de fortsat massive videnshuller, der er i det danske datagrundlag til bedømmelse af den økologiske og kemiske tilstand, og af at når data for yderligere kvalitetslementer og stoffer fremskaffes, så fører det til markante skred i negativ retning for vandområdenes økologiske og kemiske tilstand. Vi er således længere fra vandområdenes målopfyldelse med VOP3 II end med nogen af de foregående VOP'er og tiden til at råde bod herpå gennem iværksættelse af nødvendige indsatser er formøblet.

Søer til næringsstoffjernelse

I VOP3 II er 53 søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse (”engsøer” typisk) og har som i VOP3 fået miljømålet ”aktuel tilstand”. 22 af disse indgår angiveligt i gruppen af de 177 søer, hvor miljømålet for den økologiske tilstand er vurderet opfyldt. Det stemmer ikke overens med tabel 6.8 i VOP3 II, hvoraf fremgår at for 35 af de 53 søer er den aktuelle tilstand vurderet (heraf 4 i god økologisk tilstand), og ukendt for de resterende 18. Det burde derfor være alle 35 vurderede søer og ikke 22, der indgik i gruppen af søer, hvor miljømålet vurderes opfyldt.

Søer etableret til næringsstoffjernelse er desuden i vandrammedirektiv-sammenhæng at betragte som kunstige søer og de skal derfor have et miljømål i vandområdeplanen, der afspejler deres

økologiske potentiale. Der findes ikke noget miljømål i vandrammedirektiv-regi, som hedder "aktuel tilstand". Det er en ren dansk opfindelse, som ikke giver mening:

Søer etableret med henblik på næringsstoffjernelse indgår nemlig i et målsat vandsystem, har tilløb og afløb og deres tilstand kan derfor have betydelig indflydelse på resten af vandsystemets mulighed for at opnå god økologisk tilstand.

Derfor skal de tildeles et miljømål, et økologisk potentiale, som understøtter det resterende vandsystems målopfyldelse og de skal overvåges og sikres en indsats, som sikrer målopfyldelse.

At målsætte en sådan sø til "aktuel tilstand" giver derfor kun mening i det tilfælde, hvor hele det nedstrøms vandsystem allerede har målopfyldelse og hvor det opstrøms vandsystem ikke hindres af søen i at opfylde sit miljømål, eksempelvis ved at det brud på det tilhørende vandløbs kontinuitet, som søen kan indebære, hindrer opfyldelse af miljømålet for fiskebestanden i vandløbet. De betingelser ses ikke intetsteds dokumenteret.

DN konkluderer, at brugen af et uautoriseret miljømål for engsøer er i strid med vandrammedirektivet. De skal tildeles et økologisk potentiale og have indsatser og overvågning, der sikrer opnåelse af eget miljømål og som understøtter opfyldelse af miljømålet for det øvrige vandsystem.

Brug af kvælstof og fosfor i målopfyldelsen

I søtyper, hvor der ikke er udviklet miljømål for alle biologiske kvalitetselementer eller hvor klorofyl anvendes i stedet for fytoplankton, blev i VOP3 kvælstof og fosfor brugt som støtteparametre og hvis blot en enkelt af disse overholdt grænsen for søtypen blev søen anset til at nå målopfyldelse.

Om denne praksis stadig anvendes og i hvilket omfang kan ikke ses af VOP3 II. Vurderet ud fra Tabel 5.8 ovenfor, hvor det ses at data for klorofyl og kvælstof og fosfor foreligger for langt flere søer end data for de biologiske kvalitetselementer, så må det antages at kvælstof og fosfor fortsat spiller en afgørende rolle i vurderingen for rigtigt mange af søerne.

DN konstaterer: Fosfor er det afgørende næringsstof for langt de fleste søers tilstand. Hvis man tillægger søer, der opfylder et kvælstofkrav, målopfyldelse vil man dermed tillægge en relativt ubetydelig parameter afgørende betydning. Det anser DN ikke for en rimelig eller veldokumenteret tilgang.

Hertil kommer at der ingen steder ses nogen indsatser med henblik på at opfylde kvælstofkravene i søer, hvilket ville være en naturlig følge hvis kvælstof faktisk havde en væsentlig betydning for målopfyldelse.

Sørestaurering

VOP3 II udpeger yderligere søer til sørestaurering:

FAKTABOKS 7.5. Udpegning af søer til restaurering i 2021-2027

- I VP3 indgår 41 til restaurering. Indsatsen er for nogle af søerne videreført fra vandområdeplanerne 2009-2015 og vandområdeplanerne 2015-2021.
- I VP3 II er der udpeget yderligere 36 søer til restaurering

Hvis en sø i VOP1 og VOP2 var tildelt en sørestaurerings-indsats regnedes den i VOP3 for målopfyldt i 2027. Hvorvidt den forventning videreføres i VOP3 II kan ikke ses af vandområdeplan-udkastet.

Det er imidlertid en forudsætning for den praksis, at sørestaurerings-indsatsen for det første beviseligt er tilstrækkelig til at nå i mål ud fra eksisterende viden, og hvis for det andet at indsatsen faktisk bliver udført.

Erfaringerne fra planperiode 2015-2021 med udførelse af besluttede sørestaurerings-indsatser er nedslående:

”I vandområdeplan 2015-2021 blev der desuden udpeget 24 søer til sørestaurering, hvoraf 11 er videreført fra vandområdeplan 2009-2015. I planperioden er der (pr. 1. oktober 2021) givet tilsagn til sørestaurering i 11 søer, hvoraf restaureringen er gennemført i tre af søerne.”

DN konstaterer at med den gennemførelsesprocent vil forventeligt 10 af de 77 søer, der ifølge Faktaboks 7.5 skal restaureres, faktisk blive det i denne planperiode, hvor alle nødvendige indsatser skal være besluttet og iværksat. Set i det lys forekommer det aldeles urealistisk at anse søer udpeget til restaurering for målopfyldt i 2027.

Urealistiske forventninger om målopfyldelse

DN antager at Tabel 6.7 er ministeriets samlede forventning til målopfyldelse for søerne med denne reviderede VOP3 II:

TABEL 6.7. Mål og frister for søer på landsplan.

Samlede antal	985
God tilstand senest 2021	0
God tilstand senest 2027	428
God tilstand efter 2027 pga. naturlige forhold	526
Mindre strengt miljømål	31

God tilstand: God økologisk tilstand/godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand

God tilstand – både økologisk og kemisk - forventes for 428 søer senest 2027.

Det harmonerer ikke med det indledningsvise citat ovenfor, hvoraf fremgår ” For de resterende søer er der ikke-god kemisk tilstand i 268 søer og ukendt kemisk tilstand i 700 søer, disse forventes alle at opnå god kemisk tilstand senest i 2027.”

Med 968 søer i ikke-god eller ukendt kemisk tilstand og kun 17 i god kemisk tilstand er det totalt utroværdigt at 428 af disse skulle opnå god kemisk tilstand senest 2027 – altså om 2,5 år. Tilsvarende opfylder i dag 177 søer ifølge VOP3 II deres økologiske miljømål – her er det ligeså utroværdigt at forvente målopfyldelse for 428 senest om 2,5 år.

Et realistisk bud på kemisk tilstand ville være at tage udgangspunkt i at 285 søer er vurderet for prioriterede EU-stoffer (men kun for en mindre del (15) af de 45 EU-prioriterede stoffer og stofgrupper) og at kun 17 af disse opfylder god kemisk tilstand svarende til 6%. I så fald ville 6% af de 968 søer svarende til 58 søer med god vilje kunne forventes i god kemisk tilstand i 2027.

(De 15 prioriterede stoffer, som er indgået ved vurdering af kemisk tilstand, er antracen, benz(a)pyren, bly, cadmium, chlorpyrifos, di(2-ethylhexyl)phthalat, sum af dioxiner, fluoran-then, kviksølv, naphthalen, nikkel, sum af nonylphenoler, sum af octylphenoler, perfluorooctan-sulfonsyre (sum af forgrenet og lineær) og tributyltin.)

Det fremgår da heller ikke nogetsteds hvorfra tallet 428 stammer.

Med VOP2 forventede man 22% og med VOP3 19% målopfyldelse af søerne. Med andre ord var der reelt ikke sket noget som helst i planperioden.

Med VOP3 II er tallet revideret til 18% (fejl i tabel 5.2 hvor tallet er 182%) – og konklusionen derfor den samme – der er ingen forbedring sket.

Tværtimod - trenden for næringsstofbelastning af søerne er generelt gået mod forringelse. Således viser den seneste opgørelse fra NOVANA, at der er sket en stigning i næringsindholdet i søerne de seneste 20 år. Data fra cirka 180 søer i perioderne 2006-2011, 2012-2017 og 2018-2023 viser, at koncentrationen af kvælstof generelt er øget signifikant. Samme mønster er gældende for fosfor i de sidste to perioder.

Fosfor-indsatsen

I VOP2 konstaterede man et fosforindsatsbehov for søerne på ca 120 tons. Det blev sidenhen justeret/præciseret til 103 tons pr år. Der blev besluttet en fosforindsats på ca. 15 ton (ca. 900 ha fosforvådområder med en effekt på ca. 5 ton fosfor i søer og opkøb af ca 50 dambrug med en forventet effekt på ca. 10 tons fosfor).

I VOP2 (2015-21) var der pr. 1. januar 2021 etableret 5 fosforvådområder med en samlet effekt på ca. 0,7 tons P/år og opkøbt 5 dambrug med en effekt på ca. 0,9 ton P i oplande til søer.

DN konstaterer således, at VOP2 besluttede indsats for fosfor på 15% af det beregnede indsatsbehov og at der faktisk blev udført indsatser på 1/10 heraf, nemlig godt 1,5 tons svarende til 1,5% af indsatsbehovet.

I VOP 3 blev de samlede fosforreduktionsbehov på landsplan opgjort til i alt 110 tons, beregnet ud fra de individuelle reduktionsbehov for søer, for hvilke det har været muligt at opgøre et sådant. De foreslåede fosforindsatser i VOP3 til søer udgjorde 7-8 tons pr år.

I VOP3 II er det samlede fosforreduktionsbehov nedjusteret til 85 ton, beregnet ud fra de individuelle reduktionsbehov for søer, for hvilke det har været muligt at opgøre et sådant. I Faktaboks 7.3 ses hvilke indsatser der besluttet med VOP3 II.

Hertil kommer yderligere bidrag til at forbedre søernes tilstand fra øget spildevandsrensning og gennemførelse af lavbundsprojekter, skovrejsning, udtagning af landbrugsjord, etablering af minivådområder og vandløbsprojekter opstrøms søer og udpegning af yderligere 36 søer til restaurering.

Faktaboksens opgjorte indsatser beløber sig til ca 11 tons fosfor og VOP3 II anfører ikke virkningen af de øvrige tiltag.

Det er imidlertid aldeles usandsynligt at de samlede indsatser vil beløbe sig til de opgjorte behov på 85 tons fosfor og hertil kommer at behovet ikke er vurderet på et flertal af de målsatte søer.

FAKTABOKS 7.3. Indsatser til forbedring af tilstanden i søerne.

Indsatser til forbedring af tilstanden af søerne:

- Der etableres ca. 800 ha fosforvådområder med en effekt på mindst 4 ton fosfor i søer.
- Der forventes i planperioden opkøbt op til 30 dambrug med en forventet effekt på op til 2,75 ton fosfor.
- Der gennemføres yderligere udvikling af fosforrisikokortet, fosforvirkemidler og grundlaget for fastlæggelse af en fosforindsats mv., som kan målrettes de arealer, hvor indsatsen vil være mest omkostningseffektivt. For at sikre yderligere viden om effekten gennemføres en test af fosforvirkemidler i et eller flere søoplande.
- Indsats i genbesøg: etablering af yderligere 200 ha fosforvådområder med en effekt på mindst 1 ton fosfor i søer.
- Indsats i genbesøg: etablering af træer langs vandløb på samlet ca. 500 km strækninger med en effekt på mindst 3 ton fosfor til søer.
- Opdateringen af gødningsanvendelses BEK mhp. at fosforlofter skærpes til 28 kg i 2026.

DN konstaterer samlet set, at VOP3 II på ingen måde får samlet op på den overvældende mangel på ambitioner og indsats på søernes vegne i de danske VOPer. Det er en lang historik om fravær af indsatser og med alt for ringe dataindsamling med henvisning til manglende omkostningseffektivitet.

At søer har en lang reaktionstid overfor indsatser er et naturgivent vilkår, som har været kendt længe inden 2000, hvor vandrammedirektivet blev indført. Men manglen på indsatser ikke et naturgivent forhold og derfor kan disse begrundelser ikke bruges ved udløbet af planperioden 2021-27. Det erkendes da også:

"Uafklarede forhold og indsats efter 2027

Der er fortsat søer med ukendte forhold, og søer hvor en indsats først vil kunne gennemføres efter 2027. Dette ligger uden for muligheden for fristforlængelse.....Overordnet vil der for søer være en eller flere af følgende udeståender: manglende metode til at til at opgøre fosfor-

indsatsbehovet, at indsatsen på nuværende tidspunkt endnu ikke er gennemført, eller at der er ukendt tilstand.”

De nævnte udeståender er imidlertid ikke gyldige til fristudsættelser efter 2027 og DN må derfor konkludere, at Danmark er på seriøs kollisionskurs med vandrammedirektivet i 2027 hvad angår søerne. Selvom kun 1% af de danske søer der er målsat.

Grundvand

Høringssvaret til grundvand i VOP3 II har alene forholdt sig til dele der er ændret fra VOP3. Hvor der er kommentarer til afsnit er disse sat ind med angivelse af sidetal og dernæst Danmarks Naturfredningsforenings (DNs) bemærkninger.

Side 71:

Især for PFAS gælder, at disse stoffer er overvejende persistente (meget langsomt nedbrydelige eller nedbrydes til andre PFAS). Selv forureningsfaner med lave koncentrationer, men betydelig fortrinsvis horisontal udbredelse af PFAS, kan derfor potentielt forekomme og udgøre en risiko for grundvandsforekomster. Regionerne er i gang med en kortlægning af grundvandsforureninger med PFAS, der i første omgang har fokus på brandøvelsespladser. Ifølge en opgørelse fra Danske Regioner er der 15.000 grunde i Danmark, hvor der kan være brugt PFAS.

DNs bemærkning:

Dette ny afsnit bør udbygges med oplysninger om hvor mange perflourerede stoffer der er tale om. F.eks. sum22 og sum4 med en indikation af at der er forskellige grænseværdier. Den seneste opgørelse fra GEUS viser nu fund i små 20% af de aktive drikkevandsboringer, <https://www.geus.dk/Media/638797836093988364/Forekomst%20af%20PFAS-stoffer%20i%20de%20almene%20vandv%3a6rkers%20boringskontrol%20for%20perioden%2001-04-2024%20til%2031-03-2025.pdf>,

Et evigheds-kemikalie fra samme stofgruppe, TFA, findes i dag i mange aktive drikkevandsboringer og stammer bl.a. fra en række svampegifte, der anvendes på korn og kartofler. Dette stof og andre tilsvarende bør medtages i den udvidede tekst.

Side 126:

Ved genbesøget er der for grundvandsforekomster vurderet i ”ukendt” tilstand i den generelle tilstandsvurdering for pesticider og nitrat til VP3 gennemført en gruppering. Formålet med denne gruppering af grundvandsforekomster er at kunne vurdere, hvilke forekomster i ”ukendt” kemisk tilstand der vurderes at være i risiko for manglende målopfyldelse, og at sikre, at disse forekomster overvåges tilstrækkeligt. En gruppering af grundvandsforekomster forudsætter, at forekomsterne er tilstrækkeligt ens/ensartede med hensyn til både deres karakteristika og sårbarhed og de belastninger, der kan påvirke forekomsterne.

For en del af de grundvandsforekomster, der er vurderet i ”ukendt” tilstand i den generelle tilstandsvurdering for pesticider og nitrat, er tilstandsvurderingen tilrettet i genbesøget på grundlag af den gennemførte gruppering.

DNs bemærkning:

Hvilke borer med forurening af pesticider, perflourerede stoffer, organiske mikroforurenende stoffer og nitrat har dannet grundvalg for vurderingen? Det er vigtigt at alle borer i en forekomst anvendes, også selv om boringen ikke er i drift, nedlagt eller sat i forbindelse med forureningsundersøgelser.

Side 127:

Vurdering af drikkevandsforekomsternes kemiske tilstand (drikkevandstest) er foretaget på de i alt 1699 drikkevandsforekomster ud af de 2043 grundvandsforekomster udpeget til vandområdeplanerne. Drikkevandsforekomsterne udgør mere end 99 % af det samlede volumen af alle grundvandsforekomster. Vurdering af den kemiske påvirkning af vand, der indvindes eller kan forventes indvundet til drikkevand, er en del af den samlede vurdering af kemisk tilstand. Denne del af vurderingen af drikkevandsforekomster er foretaget på grundlag af materiale modtaget efter direkte forespørgsel hos kommunerne i efteråret 2020. Kommunerne blev anmodet om oplysninger om borer til indvinding af drikkevand, der er blevet lukket eller taget ud af drift som følge af forurening, samt om oplysninger om, hvorvidt der har været behov for øget behandling af det vand, der er indvundet til drikkevand. Anmodningen dækkede perioden 2009-2020.

DNs bemærkning:

Det kan undre at der ikke er inddraget ny undersøgelser af grundvandet. Afsnittet bør indeholde de ny nøgletal:

Målinger fra den danske grundvandsovervågning, GRUMO, viser, at der i 2024 blev fundet mange sprøjtegiftrester i grundvandet. I **70,8%** og **83,1** af alle vandprøverne i 2023 og 2024, hvor grænseværdierne var overskredet i **31,6 %** og **42 %** af målingerne. De stigende fundandel viser "organiseret uansvarlighed" i et risikosamfund, hvor myndighederne accepterer, at grundvandet og drikkevandet forurenes i stigende grad.

GRUMO	Antal indtag				Andel indtag i %		
	I alt	Med fund	>0,1µ/l grænseværdien	Sum >0,5 µ/l	Med fund	>0,1µ/l	Sum>0,5 µ/l
2024 ^{DN}	726	603	305	-----	83,1	42	---
2024 ^{DN1}	726	568	293	Uden 1,2,4-triazol fund	78,2	40,4	
2023 ^{DN}	1105	782	349	-----	70,8	31,6	---
2023 ^{DN2}	1105	742	338	Uden 1,2,4-triazol fund	67,1	30,5	
2022 ^b	694	575	285	118	82,9	41,1	17
2021 ^a	1031	603	272	125	58,5	26,4	12,1
2020 ^b	533	386	208	85	72,4	30	15,9

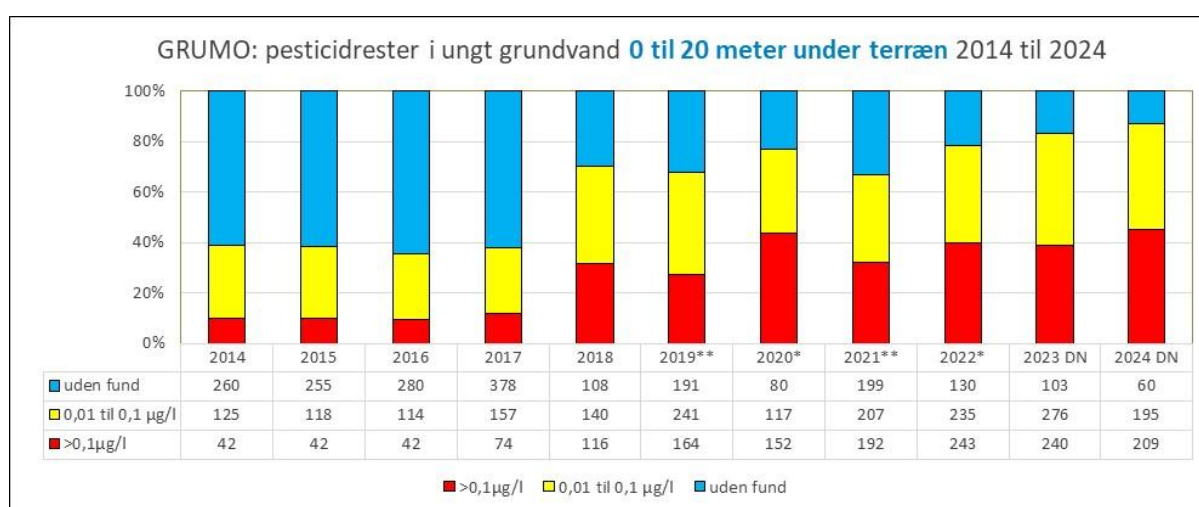
Tabel 1. Pesticidfund i GRUMO-indtag. Indtag med mindst ét fund og indtag med mindst én overskridelse af kvalitetskravet (>0,1 µg/l for enkeltstoffer og >0,5 µg/l for summen for de enkelte år. a: Kontrolovervågning, b: Operationel overvågning (2022 var et år med operationel overvågning, fundprocenterne er derfor ikke repræsentative for hele stationsnettet). Tabellen stammer fra "Grundvandsovervågning, Status og udvikling 1989 – 2022, GEUS 2024". 2023^{DN} er et udtræk fra Jupiter d. 29 februar 2024, mens 2024^{DN} stammer fra et udtræk fra januar 2025.

2024^{DN1} er sammen udtræk som 2024^{DN} uden indtag med fund af 1,2,4-triazol som enketstof.
Tilsvarende er 2023^{DN2} uden fund af 1,2,4-triazol som dominerede stof.

Dybdefordelingen af fund af sprøjtegiftrester viser, at der i det øverste grundvand fra 0 til 20 meter under terræn i 2022, 2023 og 2024 er fundet sprøjtegiftrester i ca. 80% af prøverne. Grænseværdien på 0,1 µg/l var overskredet i ca. 45% af de udtogene grundvandsprøver i 2024, mens fundandelen var 87,1% i 2024, figur 1. Andelen af indtag med fund af pesticidrester stiger dermed for tredje år i træk.

Det er det øverste grundvand der bevæger sig ned mod drikkevandsmagasinerne. Derfor er det vigtigt, at beskytte vandværkernes indvindingsoplande.

I dag er mange vandværkers forsyningssikkerhed truet. Der er ikke længere nok rent grundvand og vandværkernes kan ofte ikke levere rent vand til befolkningen uden at blande forurenede vand med rent grundvand.

Figur 1 Indtag med fund af sprøjtegiftrester i grundvand fra 0 til 20 meter under terræn i perioden 2014 -2024. Der er fra 2015 kun udtaget en prøve pr indtag. Data stammer fra overvågnings rapporter 2014 til 2022. Danmarks Naturfredningsforening har lavet opgørelsen for 2023 og 2024 på basis af udtræk fra Jupiter.

Af Grundvandsdirektivet fremgår, at nationerne på nationalt niveau skal gribe ind med forebyggelse og indsatsplaner, når forureningen når et niveau på ca. 75% . Efter Grundvandsdirektivet skal medlemslandene identificere væsentlige og vedvarende opadgående tendenser i koncentrationer af forurenende stoffer i grundvandsforekomster eller grupper af grundvandsforekomster, der anses for truede. Dette må anses for værende gældende i Danmark, hvor mere end 80% af det øverste grundvand fra 0 til 20 meter under terræn er forurenede.

Side 129 (og faktaboks 7.6)

Kemisk tilstand: Af de i alt 1333 grundvandsforekomster i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn er 782 grundvandsforekomster vurderet at have en god samlet kemisk tilstand, 549 er i ringe samlet kemisk tilstand, og der mangler viden for to.

DNs bemærkning:

Der bør præciseres at der er forskel på kvalitet og kvantitet. I debatten om grundvand nævnes ofte, at der ikke er problemer med dansk grundvand. Det er korrekt, såfremt man udelukkende bruger tal om kvantitet og ikke kvalitet, hvor næste 90% af det unge grundvand 0 til 20 meter under terræn i GRUMO i dag indeholder pesticidrester.

Side 178

Desuden er der foretaget en justering af grundvandsforekomsterne som anvendes i bl.a. genbesøget, samt en tilretning af Den Nationale Hydrologiske Model (DK-modellen) således at modellen i højere grad kan anvendes til at beskrive den hydrologiske sammenhæng mellem grundvandsforekomster og overfladevandsforekomster samt grundvandsafhængige terrestriske økosystemer (GATØ). Dette forbedrede modelgrundlag indgår i projekter om bl.a. den kemiske og kvantitative påvirkning af GATØ fra grundvandsforekomster, samt grundvandsforekomsternes påvirkning på målsatte overfladevande dvs. vandløb, søer og kystvande. Endelig er der igangsat et projekt der skal sikre øget viden om pesticidforureninger i grundvand for at forbedre grundlag for vurdering af behovet for yderligere indsatser.

DNs bemærkning:

Her bør nævnes HIP, et nyt værktøj til at øge forståelsen af højtliggende grunds påvirkning af dybere magasiner.

Side 179

Jordoprensning

For at begrænse udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer fra jordforureninger, der udgør en risiko for overfladevand, skal der i anden del af planperioden, igangsættes videregående undersøgelser, oprensning og afværgeforanstaltninger af jordforureninger.

Kommunernes kildeopsporing

I anden del af planperioden skal udvalgte kommuner, jf. bilag 1-4 til indsatsbekendtgørelsen, opspore kilder til miljøfarlige forurenende stoffer, som hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål i overfladevandområder. Inden den konkrete indsats igangsættes i kommunerne, vil Miljøstyrelsen gennemføre et forprojekt, der skal afdække hvilke oplysninger, der allerede findes i almentilgængelig data med henblik på at kunne præcisere og yderligere skære ned i, hvilke områder der skal gennemføres en kildeopsporing i og for hvilke stoffer.

Om nødvendigt skal kommunerne, hvis der er hjemmel hertil i den pågældende sektorlov, revidere meddelte godkendelser og tilladelser, så miljøkvalitetskravene kan overholdes. Indsatsen er beskrevet i vejledningen til indsatsbekendtgørelse.

DNs bemærkning:

I dette afsnit bør ny viden om mangelfuld kontrol med terrænopfyldning påtales, ligesom det bør være forbudt at udlægge jord i indvindingsoplande. Selv risikojord i klasse 0 kontrolleres ikke for perfluorerede stoffer, der som ikke nedbrydelige evighedskemikalier let kan forurene terrænnære og dybtliggende grundvandsforekomster.

Spildevand

Af partiernes Aftale om implementering af et Grønt Danmark fremgår

”Regeringen vil indgå aftale med de kommuner, hvor der er et potentiale for at nedbringe udledning af næringsstoffer fra spildevand. Aftalepartierne vil i starten af 2025 blive præsenteret for en konsolideret potentiale- og konsekvensvurdering. Regeringen vil desuden ændre spildevandsafgiften, så udledningen af urensset spildevand fra overløb får en højere afgift end udledning af rensset spildevand.”

Det er med VOP3 II høringen angivet, at der skal ske forbedret spildevandsrensning med en forventet effekt på 860 tons kvælstof til kystvande. Den 1. april 2025 er det revideret i en politisk aftale om, at 20 spildevandsforsyningsselskaber skal have forbedret spildevandsrensning på 24 renseanlæg med en forventet samlet reduktion af udledningen af næringsstoffer svarende til 572 ton kvælstof til kystvande og altså ikke 860 tons. Det skal ske ved revidering af spildevandstilladelser så der sikres *”total-kvælstof og/eller total-fosfor i udledningen på hhv. 3,5 mg total-kvælstof/l og 0,1 mg total-fosfor/l.”*

DN bifalder denne opstramning, som flugter med hvad DN anbefalede i høringen af VOP3 og som absolut ligger indenfor det teknisk mulige og derfor må anses for BAT. Men det skal påpeges at opstramning af BAT ikke kun skal ske på renseanlæg med direkte virkning på kystvande, men nok så stort behov er der i spildevandspåvirkede søer (P og N især) og vandløb (organisk stof især).

Hensigten om at ændre spildevandsafgiften så der skabes et reelt incitament for at nedbringe mængden af urensset spildevand fra overløb, er der endnu ingen initiativer set på.

I det store nationale regnskab udgør belastningen af vandmiljøet med kvælstof og fosfor fra spildevand uændret hhv ca 10% og ca 20%. Det ændrer imidlertid ikke ved det forhold at spildevand lokalt kan have langt større betydning.

DN skal derfor kort gentage sine anbefalinger fra VOP3-høringen, således at

- Alle renseanlæg med udledning til vandområder, der er spildevandsfølsomme, opgraderes til det ypperste niveau mht N, P og organisk stof.
- kommunernes spildevandsplaner opgraderes og fremskyndes markant så de bidrager til at sikre målopfyldelsen – herunder især separatkloakering og kloakfornyelse, lokal nedsivning af regnvand (LAR) og forsinkelsesbassiner ved overløbsbygværker.
- der gives mulighed for at tilbyde statsgaranterede lån med lang tilbagebetalingshorisont. Dette vil kunne fremskynde den helt nødvendige fornyelse af spildevands-infrastrukturen betragteligt, uden at borgerne får voldsomme stigninger i vandprisen.
- spildevandsrensningen fra bebyggelse i det åbne land, også sommerhuse, effektueres.
- Der indføres en betragtelig afgift på udledt overløbsvand, så det giver det nødvendige incitament for parterne til at nedbringe mængden af overløb betragteligt.

Miljøfarlige stoffer (MFS)

Som de 2 foregående vandområdeplaner - VOP1 og VOP2 - led VOP3 i betydelig grad af manglende viden om og heraf følgende manglende konkrete indsatser overfor MFS – både de

Dato: 20. juni 2025

Til: Trepartsministeriet, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

nationalt fastsatte, som indgår i vurderingen af den økologiske tilstand og de EU fastsatte prioriterede MFS, som udgør den kemiske tilstand.

Manglen på overblik og indsats overfor den kemiske forurening af vandmiljøet er gentagne gange påtalt af EU Kommissionen i deres vurderinger af landenes nationale vandområdeplaner efter både VOP1, VOP2 og nu VOP3, hvor EU- Kommissionen i det seneste Work Staff document om Danmarks implementering af vandrammedirektivet - SWD(2025) 34 final, Brussels, 4.2.2025 – har vurderet VOP3 og specifikt hæftet sig ved netop de store videnshuller i den danske overvågning *"... the Commission has expressed for some time concerns about the significant gaps in the monitoring systems for surface waters in Denmark, and, relatedly, about the very large number of unknowns in the status of many surface water bodies. It appears that many monitoring deficiencies and number of unknown status aspects remain, seriously hindering the possibility for Danish surface waters to achieve compliance with the WFD objectives."*

Af "Fagligt notat om fundene af miljøfarlige forurenede stoffer i de danske kystvande i vandområdeplan tre (VP3) sammenholdt med genbesøget af vandområdeplan tre (VP3 II)", dateret 27. maj 2025, fremgår at *"Antallet af stoffer, som indgår i tilstandsvurderingen for miljøfarlige forurenende stoffer for kystvande og territorialfarvande, er.....udvidet fra 15 til 31 stoffer fra VP3 til VP3 II"*

Det er langt fra tilstrækkeligt – på EU-listen over prioriterede MFS indgår således 45 stoffer og på den nationale liste over MFS indgår langt over 100 stoffer og stofgrupper.

Tilsvarende gælder søer og vandløb, men trods de manglende data for et flertal af MFS er resultatet klart: Hver gang der inkluderes nye data for MFS fra enten den nationale eller EU-listen over MFS så rasler andelen af vandområder i god tilstand ned.

Aktuelt i VOP3 II er således kun 3% af vandløbene i God økologisk tilstand (mod 28% i VOP3), kun 2% af søerne, der er undersøgt (det er 29%) for MFS er i god tilstand og kun 3 af de 123 kystvande er i god tilstand.

Nedenstående Faktaboks 7.6 giver fint indtryk af hvilket stade arbejdet med de MFS står på pt. Selvom meget er iværksat med VOP3 så er alle de nævnte VOP3 II indsatser fortsat karakteristiske for starten af et projekt, ikke for en afslutning eller en konkret indsats.

FAKTABOKS 7.6. Der igangsættes udviklingsinitiativer med henblik på at indhente yderligere viden om miljøfarlige forurenende stoffer i vandmiljøet.

Der igangsættes følgende udviklingsinitiativer:

- Analyse af overvågningsforpligtelser med henblik på udvikling, forbedring og fremtidssikring af nationalt overvågningsprogram (NOVANA) for den nye programperiode 2023-2027.
- Ny teknologi i overvågningen.
- Modellering af forekomst af miljøfarlige forurenende stoffer og indhentning af supplerende data til modelarbejdet. Der vil i anden del af planperioden blive arbejdet med at videreudvikle modellen til at omfatte søer og yderligere stoffer.
- Identificering og kvantificering af kilder, herunder oversigt over emissioner, udledninger og tab for nationalt specifikke stoffer og projekter med henblik på identificering og kvantificering af indhold af miljøfarlige stoffer i forskellige kilder på tværs af regulatoriske sektorer og tilførsel fra samme. I anden del af planperioden iværksættes en række initiativer, der skal bidrage med yderligere viden om kilderne til udvalgt stoffer.
- Udarbejdelse af virkemiddelkatalog. I anden del af planperioden bliver der arbejdet videre med at kvalificere virkemiddelkataloget fra genbesøget.
- Gennemførsel af kildeopsporing i testopland.
- Analyse af håndteringen af påvirkninger med miljøfarlige stoffer på tværs af administrative og regulatoriske sektorer.
- Fastsættelse af nye miljøkvalitetskrav: Metallerne krom, nikkel, arsen, kobber, zink, aluminium, blodgørerne bis(2-ethylhexyl)phthalat (DEHP), di(2-ethylhexyl)adipat (DEHA), diisononylphthalat (DINP), di-n-octylphthalat (DNOP) og diisodecylphthalat (DIDP), PAH-forbindelserne benz(a)pyren, fluoranthen, pyren, chrysen (triphenylen), benz(a)anthracen, phenanthren, stoffene tributyltin (TBT), butylbenzylphthalat (BBP), PCB #28, #101, #138, #153, #180, hexachlorcyclohexan (HCH), nedbrydningsproduktet af glyphosat (AMPA), prosulfocarb, sulfamethizol, trichloreddikesyre og trifluoreddikesyre, samt revurdering af stoffene octylphenol, nonylphenol og lineære alkylbenzensulfonater (LAS). Der vil i anden del af planperioden blive fastsat nye eller revideret eksisterende krav for et antal stoffer.
- Muligheder for prioritering af nye og eksisterende udledninger af miljøfarlige forurenende stoffer skal undersøges.

Helt afgørende er det imidlertid at de kæmpe videnshuller om tilstedeværelsen af MFS i vandmiljøet, som fremgik af DNs høringsbemærkninger til VOP3, lukkes straks gennem en målrettet og tilstrækkeligt omfattende overvågningsindsats. En grundig kortlægning af tilstanden er en forudsætning for kildeopsporing og målrettet indsats.

Det fremgår også af EU's seneste landerapport vedr. VOP3:

"Strangely, the reported high coverage of monitoring starkly contrasts with the widespread lack of status classification. Two large barriers impede a good view on the chemical state of Denmark's surface waters, namely the large share of surface waters without a status classification, despite the reported increased geographical coverage of the monitoring, and the exclusion of about half of the priority substances in the chemical status definition or its determination"

Blandingszoner for MFS

Ifølge Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 25 til beslutningsforslag B89 stillet 23. januar 2025 har Miljøstyrelsen pr 19. februar 2025 kendskab til 28 blandingszoner, som kan ses på MiljøGis til VOP3 II.

”De udlagte blandingszoner er vist på kort i MiljøGIS med tilhørende oplysninger om deres udstrækning, fremgangsmåde og metode til definition heraf samt beskrivelse af foranstaltninger, som er truffet med henblik på at formindske udstrækningen.”

DN finder det bemærkelsesværdigt

- At der ikke ses blandingszoner for de 2 nok mest omtalte udledninger – RGS (IWS) ved Skælskør og Cheminova (FMC) ved Harboøre Tange – eftersom de åbenlyst udleder miljøfarlige stoffer over miljøkvalitetskravene og er Miljøstyrelsens ansvar
- At der generelt ikke ses nogen aktive foranstaltninger med henblik på at formindske zonernes udstrækning udover hvad der måtte ske ved revurderinger af miljøgodkendelser eller som følge af nye BREFnoter fra EU.

Det finder DN stærkt bekymrende eftersom der i næsten alle tilfælde er tale om udledninger af aldrig nedbrydelige tungmetaller over grænseværdierne, hvilket kun kan føre til stigende ophobning af stofferne i sediment og biota. Oveni ses i varierende grad overskridelser for en lang række organiske miljøfarlige stoffer som oftest er svært nedbrydelige og som hver især har kendte økotoksiske skadevirkninger, som forventeligt forstærkes af den kemiske cocktail de indgår i.

I lyset af at de danske vandområder helt generelt ikke er i god tilstand hvad angår MFS finder DN det stærkt kritisabelt, at der ikke lægges en langt mere offensiv linje for nedbringelse af de MFS i blandingszonerne. Den passive henvisning til de 10-årige revisioner af udledningstilladelser og BREF-tiltag fra EU giver alt for svag tilskyndelse til at udlederne arbejder aktivt og intensivt for begrænsning af blandingszonerne.

Det samme gør desværre regeringens lempelse af reglerne for udledning af MFS:

Miljøstyrelsens nyreviderede VEJ nr 9368 af 04/04/2025 ”Vejledning til bekendtgørelse om krav til udledning af visse forurenende stoffer til overfladevand og havområder med ofte stillede spørgsmål og svar” rummer en række FAQer, der vedrører blandingszoner, herunder FAQ43 ”Hvordan fastsættes kravværdier for et givet stof i en udledning, når miljøkvalitetskrav for stoffet i forvejen er overskredet i overfladevandet?”.

I FAQ43 står:

”Det er i den sammenhæng Miljøstyrelsens vurdering, at overensstemmelse med kravet om, at en udledning af et miljøfarligt forurenende stof ikke må påvirke opfyldelse af miljøkvalitetskravet for stoffet i overfladevandet uden for den udpegede blandingszone, indebærer, at miljømyndigheden ved beregninger skal kunne eftervise, at den påtænkt tilladte udledning kun vil indebære en

koncentrationsstigning, der er mindst muligt og udgør højst 5 % af værdien af stoffets generelle kvalitetskrav for vand i randen af den maksimalt acceptable størrelse af en blandingszone...."

samt

"Miljømyndigheden skal derudover ved beregning sikre, at udledningen til vand eller luft ikke medfører en stigning i koncentrationen af pågældende forurenende stof på et repræsentativt målepunkt. I beregningen skal indgå den i forvejen forekommende koncentration af stoffet i det modtagende overfladevand. Ved vurdering af om en beregnet stigning i koncentrationen vil være målbar, kan miljømyndigheden tage udgangspunkt i, hvad der kan måles med de ved overvågning af overfladevand almindeligt anvendte analysemetoder, der opfylder kravene til analysemetoder for kemisk analyse og kontrol ved overvågning af overfladevand, sediment og biota, som fastsat i bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger."

Med disse bestemmelser undergraver Miljøstyrelsen hele blandingszone-begrebet og hermed indsatsen mod forurening med MFS. En blandingszone bør udlægges efter reglerne netop så miljøkvalitetskravet for et givet MFS overholdes på zonens rand.

Tillades nu en koncentration svarende til miljøkvalitetskravet + 5% på randen, giver fastlæggelsen af blandingszonens udstrækning ingen mening eftersom miljøkvalitetskravet tillades overskredet udenfor. Kravet om at der ikke skal kunne beregnes en koncentrationsstigning i et repræsentativt punkt ændrer ikke på det forhold så længe det ikke defineres hvor det repræsentative punkt skal placeres.

Det er DNs opfattelse, at den gældende korrekte retstilstand efter MFKNs Horsensafgørelse med de EU-afgørelser, der deri henvises til, er følgende:

- Miljøkvalitetskrav (MKK) for miljøfarlige stoffer (MFS) skal som udgangspunkt overholdes i udledningen.
- Kan dette trods brug af BAT eller bedre ikke lade sig gøre må udledningen enten undlades eller der må udlægges blandingszone for problemstofferne med overholdelse af reglerne herfor (herunder at MKK for de pågældende MFS skal overholdes på blandingszonens rand, at alle udlæg af blandingszoner skal fremgå specifikt af vandområdeplanerne, at det skal godtgøres, at de er udlagt på baggrund af brug af BAT for de enkelte stoffer, og det skal fremgå for hver blandingszone, hvorledes man løbende skal minimere udstrækningen af denne).
- Såfremt der allerede forekommer overskridelser af miljøkvalitetskravene for problemstofferne i vand/biota/sediment kan yderligere udledninger over miljøkvalitetskravene ikke komme på tale, da en sådan merudledning over miljøkvalitetskravet udgør en yderligere (fastholdelse af) forringelse i laveste tilstandsklasse.
- Der skal altid være kendskab til de relevante koncentrationer i såvel nær- som fjern-recipienten (vand/sediment/biota) af de miljøfarlige stoffer, som er relevante i forbindelse. Ellers kan det ikke konkret vurderes, om vandområdet er i god eller ikke-god tilstand for stofferne, og hermed om en forringelse (i form af koncentrationsstigning) til over miljøkvalitetskravet kan blive resultatet af den ny eller øgede udledning.
- Bestemmelsen om ikke-forringelse gælder både for midlertidige forringelser og for dele af et vandområde

En ny afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet - MFKN (sag 24/11139 af 11. juni 2025) om udledning af spildevand fra Skærbækværket og påklaget til nævnet af DN, giver langt hen ad vejen DN medhold i denne opfattelse af reglerne. MFKN har således den forståelse af direktivet om miljøkvalitetskrav, at *"at det er koncentrationerne ved hvert repræsentativt overvågningspunkt inden for vandområdet, der ikke må overstige miljøkvalitetskravenes kravværdier."* Og at det *"godtgøres, at de anvendte punkter er repræsentative for vandområdet i den konkrete sag, således at det herudfra er muligt at opnå et tilstrækkeligt præcist billede af udledningens tidsmæssige og rumlige virkninger på de pågældende kystvandes tilstand"*.

Det kan DN kun tolke således, at miljøkvalitetskravene skal være overholdt i ethvert godtgjort relevant punkt i vandområdet og at et sådant relevant punkt kun kan findes på den udlagte blandingszones rand. I modsat fald vil miljøkvalitetskravet være overskredet i andre punkter i vandområdet.

Klapning og MFS

Der er ikke umiddelbart tilføjet noget nyt i VOP3 II vedrørende klapning, som længe har afventet et revideret regelsæt. Miljøministeren har i 2019 igangsat en revision af de gældende klapregler, herunder betingelserne for udpegning af nye klappladser og anvendelse af eksisterende klappladser. Indtil videre har det dog kun ført til en redegørelse for eksisterende praksis. DN gav i sit høringssvar til VOP3 en række anbefalinger af hvad et sådant nyt regelsæt skulle indeholde.

Der er dog indført nye administrative beregnings- og vurderingsmetoder i Miljøstyrelsen (MST) for klapning. Disse tager udgangspunkt i MSTs FAQ-vejlednings svar på spørgsmål 43 (FAQ 43, del III) og svar på spørgsmål 44 (FAQ 44), hvoraf det fremgår at stigningen i en koncentration af et stof i sedimentet ikke må stige på et repræsentativt målepunkt, og at stigningen derudover skal være mindst mulig og ikke mere end 1 % af værdien for miljøkvalitetskravet for sediment, og at klapmaterialet ved beregningen antages at blive fordelt jævnt over bunden på et afgrænset areal.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har forholdt sig til MSTs faktiske anvendelse af disse bestemmelser i en nylig afgørelse (MFKN sag 22/15753 dateret 11.juni 2025) af en klage indgivet af DN vedr. tilladelse til klapning af oprensningsmateriale fra sejlrende til Gisseløre Lystbådehavn på klapplads i Storebælt nord, som nævnet ophæver og hjemviser.

Nævnet bemærker, at MST i den pågældende sag har foretaget beregningerne af koncentrationsstigningerne med udgangspunkt i hele vandområde 203 Storebælt, nord på 686 km² og alene på baggrund af de 25 % af klapmaterialet, som styrelsen har antaget fordeler sig uden for klappladsens areal på 0,472 km².

Nævnet finder, at beregning af koncentrationsændringer i hele vandområdet ikke er i overensstemmelse med vandrammedirektivet, idet det følger af EU-Domstolens dom i Land Nordrhein-Westfalen, at en stigning på et enkelt repræsentativt overvågningspunkt er tilstrækkeligt til at udgøre en forringelse. MSTs egen vejledning til bekendtgørelse om krav til

Dato: 20. juni 2025

Til: Trepartsministeriet, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

udledning af visse forurenende stoffer til overfladevand og havområder siger desuden også, at beregningen skal foretages ud fra et repræsentativt målepunkt, og ikke ud fra en beregnet spredning i hele vandområdet af en del af materialet.

MSTs antagelse om at 25% af klapmaterialet spredes over hele vandområdet i løbet af et år, mens resten forbliver på klappladsen, finder nævnet uberettiget, idet der ikke kan opstilles og anvendes en generel regel for sedimentspredning, men at der skal foretages en konkret vurdering, der tager højde for forhold som anvendt klapteknik, strøm- og bølgeforhold (meteorologiske vinduer), geografiske forhold og sedimenttyper (klapmaterialets typiske kornstørrelse).

FAQ 43, del III siger desuden, at miljømyndigheden kun bør tillade en beregnet gennemsnitlig årlig stigning af koncentrationen i sedimentet som følge af en udledning. Nævnet siger hertil, at antracen ikke bliver bionedbrudt inden for denne tidshorisont, og at en beregning af koncentrationsændringen i gennemsnit over ét år derfor ikke er retvisende, men at der skal tages højde for det pågældende stofs bionedbrydelighed og klaptilladelsens varighed.

Nævnet konstaterer endeligt, at MST har lagt til grund, at for koncentrationen af antracen i sediment defineres en detekterbar koncentrationsstigning som en årlig beregnet koncentrationsstigning af antracen på mere end 1 % af sediment-kvalitetskravet tillagt den aktuelle koncentration for vandområdet. Nævnet finder ikke fagligt belæg for at anvende et generelt kriterium om en maksimal stigning på 1 % af værdien for miljøkvalitetskravet for sediment som grundlag for at fastslå, om en beregnet koncentrationsstigning vil udgøre en forringelse, og at anvendelsen af et sådant kriterium hverken finder støtte i vandrammedirektivet, EU-Domstolens praksis, vejledninger fra EU eller de danske gennemførelsesregler.

DN inddrager de to nævnte afgørelser fra Miljø- og Fødevareklagenævnet i dette høringssvar under Blandingszoner og Klapning, fordi de viser, at Miljøstyrelsens administration af de to områder klart underkendes som værende i strid med vandrammedirektivet. Det har som konsekvens, at der tillades udledninger og dumpninger af MFS over grænseværdierne, hvor tilstanden for MFS i de danske vandområder tydeligt tilsiger, at der er stort behov for opstramninger for at nå opfyldelse af miljømålene.

DN finder det særligt bekymrende, at MSTs administration af områderne bygger på lov- og bekendtgørelsesstof, som synes at implementere vandrammedirektivet i overensstemmelse med dets ordlyd, guidelines og domstolsafgørelser, men at den faktiske praksis beror på tolkninger og bestemmelser i underliggende vejledninger, som er i modstrid med vandrammedirektivet. Den danske rapportering af vandrammedirektivets implementering i dansk lovgivning (love og bekendtgørelser) overfor EU Kommissionen kan derfor se ganske tilforladelig ud, mens den reelle forvaltning er direktivstridig.

Med venlig hilsen

Walter Brusch

Geolog og grundvandspolitisk rådgiver i DN's sekretariat

Dato: 20. juni 2025

Til: Trepartsministeriet, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Henning Mørk Jørgensen

Havbiolog, vandpolitisk rådgiver i DN's sekretariat

31193235, hmj@dn.dk